

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Приймальна комісія

ПРОГРАМА

додаткового вступного випробування для вступників на навчання для здобуття

ОС магістр за спеціальністю
291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

(на основі здобутого здобутого освітнього ступеня «бакалавр», «магістр»
(освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні відомості. Програма складена відповідно до освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Прийом абітурієнтів, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень (ОКР) бакалавр, для здобуття ОКР «магістр» за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» проводиться за результатами додаткового вступного випробування з наступних дисциплін: «Країнознавство», «Теорія міжнародних відносин», «Міжнародні відносини та світова політика», «Міжнародна інформація», «Дипломатичний протокол та етикет». Вони відбуваються у формі (на вибір) письмового контролю, письмового тестування, опитування в усній формі.

Мета вступного випробування полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань і практичних умінь і навичок, необхідних для опанування нормативних і варіативних дисциплін за програмою підготовки фахівця ОКР бакалавр за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», а також виявлення схильності до ведення науково-дослідницької та пошуково-аналітичної роботи для визначення здатності вступників засвоювати відповідні фахові навчальні програми.

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння дисциплін передбачених навчальним планом для підготовки за ОКР бакалавр за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» абітурієнти повинні мати базову вищу освіту та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі 29 «Міжнародні відносини». Обов'язковою умовою також є вільне володіння державною мовою.

Учасник вступних випробувань повинен:

Знати: принципи, цілі, функції та процес аналізу сучасних міжнародних відносин; методи та засоби, які застосовуються в процесі країнознавчих досліджень; ключові поняття, основні дефініції та категоріальний апарат, що використовується в теорії дослідження міжнародних відносин; поняття, суб'єкти, рівні міжнародних відносин; механізми міжнародного співробітництва; політичні, економічні, адміністративні, соціальні і правові проблеми країн на політичній карті світу;

Уміти: використовувати здобуті знання з проблем міжнародних відносин; працювати з європейськими нормативно-правовими актами та міжнародними договорами, іншими документами, які визначали зовнішньополітичні концепції країн Європи, а також тлумачити їх відповідно до конкретних ситуацій міжнародного життя та геополітичної реальності, що

склалася на зламі тисячоліть; оцінювати сучасні політичні події у розрізі основних геополітичних процесів та розвитку сучасних міжнародних відносин в Європі; підбирати необхідний практичний і теоретичний фактичний матеріал для характеристики дипломатичної діяльності країн світу; трактувати основні думки історії дипломатії; пояснити суть методів дипломатичної діяльності країни; використовувати на практиці передові ідеї провідних дипломатичних діячів як вітчизняної так і зарубіжної дипломатії; пояснити та науково обґрунтувати загальні та універсальні взаємозв'язки та взаємовідносини між країнами в процесі дипломатичної діяльності для запобігання військових дій протягом історичного розвитку світової спільноти.

Характеристика змісту програми.

Програма вступних випробувань складена на підставі дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра з міжнародних відносин, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра та має синтетичний характер і інтегрує знання відповідно до професійних вмінь і набутих практичних навичок з проблем міжнародних відносин, світової політики, країнознавства. Для вступників на освітньо-кваліфікаційний рівень магістра, враховується результат додаткового фахового випробування (тестування), що оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів. Перелік показників конкурсного відбору, строки та порядок проведення фахових випробувань визначаються правилами прийому до ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

«КРАЇНОЗНАВСТВО»

Тема 1. Країнознавство як наука. Об'єкт, предмет, методи та джерельна база країнознавчих досліджень.

Сутність країнознавства як науки. Країна як об'єкт країнознавчих досліджень, феномен складного географічного, історичного, соціально-політичного, суспільно-економічного, культурно-етнографічного організму, міжнародних відносин. Спорідненість та відмінність понять: країна, держава, суспільство.

Розмаїтість підходів до країнознавства. Описове та інформаційно-довідкове, проблемно-прогностичне країнознавство. Розвиток країнознавства в середовищі географії, історії, мовознавства, українознавства, політології, геополітики, юридичних, соціально-економічних дисциплін та інших наук.

Основні періоди становлення та розвитку країнознавства. Сучасні школи країнознавчих досліджень.

Принципи країнознавства.

Загальнонаукові та особливі методи досліджень (описовий, системний, порівняльний, історичний, статистичний, картографічний, соціологічні методи, метод прогнозування та інші).

Джерельна база країнознавчих досліджень: нормативно-правові документи, наукові монографії, статті, публіцистика, підручники, посібники, енциклопедії, довідники, словники, статистичні збірники, матеріали наукових конференцій, повідомлення ЗМІ, комп'ютерні бази даних та ін.

Основні проблеми країнознавства. Країнознавство та міжнародні відносини.

Тема 2. Політична карта світу. Сучасні типологічні схеми країн світу. Регіоналізація країн Європи: історико-географічні, суспільно-політичні, соціально-економічні особливості та основні віхи історичного розвитку.

Зміст поняття "політична карта світу". Етапи формування політичної карти

світу. Динаміка чисельності незалежних країн світу у ХХ столітті.

Вплив геополітики та геостратегії провідних країн світу на формування сучасної політичної карти світу та визначенні прогнозів щодо нових державних утворень у першій половині ХХІ століття. Сутність класифікації, типології та регіоналізації країн світу. Складність та суперечності типології країн світу за соціально-економічними, політологічними та системними критеріями. Сучасні типологічні схеми країн світу.

Територіальна організація суспільства і регіональна політика.

Географічний та політологічний підходи до регіоналізації світового політичного простору. Схеми регіоналізації країн світу. Регіоналізація країн Європи. Основні віхи становлення і розвитку країн: Північної, Західної, Центральної, Південної, Східної Європи. Історико-географічні регіони та найважливіші політико-географічні утворення країн Європи. Перспективи розвитку країн Європи у ХХІ столітті.

Тема 3. Країнознавча характеристика України.

Загальні відомості про країну: офіційна назва, державні свята, проголошення незалежності, рік прийняття Конституції, дані щодо участі у світових та регіональних міжнародних організаціях.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні розвиток державності. Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада.

Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Тема 4. Країнознавча характеристика країн Західної Європи Великобританія. Сполучене Королівство Великобританії та Північної Ірландії.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Територія у складі Стародавнього Риму (I-Vст.). Утворення парламенту в Англії (1256р.). Розв'язання Сторічної війни. Війна "червоної" і "білої" троянд. Англія в ХVІ ст. Англійська революція середини ХVІІ ст. Англія у ХVІІІ ст. Англія з 1815 до 60-х років ХІХ ст. Англія в 1870-1914 роках. Англія в період Першої світової війни. Англія у міжвоєнний період. Англія в період Другої світової війни. Великобританія у другій половині 40-х — 60-х роках.

Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада. Виконавча влада. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Автономні утворення: Гуернсі, Джерсі, Мен. Колонії: Ангіли, Бермуди, територія в Індійському Океані.

Німеччина. Федеративна Республіка Німеччини.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Німецькі держави у ХУІІІ ст. Німецькі держави у першій половині ХІХ ст. Об'єднання Німеччини. Німеччина в період Першої світової війни (1914-1918рр.). Німеччина у міжвоєнний період. Німеччина в період Другої світової війни (1939-1945рр.). Особливості суспільно-політичного, економічного розвитку ФРН і НДР у 50-80-х рр. ХХ ст. Об'єднання ФРН і НДР. Суспільно - політичні і економічні перетворення у ФРН на сучасному етапі. Форма держави. Глава держави, його повноваження і функції. Законодавча влада. Виконавча влада: повноваження. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Франція. Французька Республіка.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Підкорення кельтів Стародавнім Римом (58-51рр. до н.е.). Територія у складі Стародавнього Риму (І-V ст.). Зародження англо-французького суперництва. Франція в ХVІ — першій половині ХVІІ ст. Велика французька революція кінця ХVІІІ ст. (1789-1794рр.). Правління Наполеона Бонапарта. Перша імперія у Франції. Франко-пруська війна (1870-1871рр.). Франція у період Першої світової війни. Франція у міжвоєнний період. Франція у другій половині ХХ — початку ХХІ ст.

Форма держави. Глава держави, його повноваження і функції. Законодавча влада та її функції. Виконавча влада: функції. Законодавчий процес. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери. Заморські департаменти: Французька Гвіана, Гваделупа, Мартініка, Реюньон. Заморські території: Майот, Сент-П'єр і Мікелон, Французькі Південні території, Французька Полінезія, Нова Каледонія, Уолліс і Фатуна.

Тема 5. Центральна Європа

Австрія. Австрійська Республіка.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Утворення Східної марки герцогства Баварії (1955р.). Австрія в складі "Священної Римської імперії" (962-1804рр.): утворення герцогства Австрії (1156р.), герцогства Штирії (1180р.); утвердження Габсбургів (з 1282р.) і присвоєння їм титулу ерцгерцогів (з 1453р.). Утворення Австрійської імперії (1806-1867рр.) Австрія в складі Австро-Угорської дуалістичної імперії (1868-1918рр.) Австрія у міжвоєнний період. Аншлюс Австрії (березень 1938р.). Австрія у період 1938-1955рр. Державний договір про відновлення незалежної і демократичної Австрії, прийняття Закону про нейтралітет (26 жовтня 1955р.). Австрійська республіка у другій половині 50-х роках ХХ - початок ХХІ ст.

Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада. Виконавча влада. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія,

господарство, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Швейцарія. Швейцарська Конфедерація.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані.

Історичні дані. Заселення території ретами, гельветами; заснування римської провінції Гельвеції (біля I ст.). Захоплення території бургундами, алеманами (V ст.), з поступовим входженням її до складу "Священної Римської імперії" (X-XI ст.). Формування кантонів Швіц, Унтервальден, Урі і утворення Швейцарського союзу (1291р.). Боротьба кантонів з феодалами (XIII-XV ст.), одержання практичної незалежності держави (з 1499р.). Реформація в Швейцарії (XVI ст.). Утворення Гельветичної республіки, залежної від Франції (1798-1803рр.). Проголошення вічного нейтралітету (1815р.). Конституції 1848, 1874рр. і їх вплив на державотворчі процеси. Заснування Червоного Хреста. Нейтралітет Швейцарської Конфедерації у Першій і Другій світових війнах. Особливості становлення і розвитку країни у другій половині XX ст.: історико-правові та соціально-економічні аспекти.

Форма держави. Глава держави. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада - повноваження. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Тема 6. Країни Бенілюксу (Бельгія, Нідерланди, Люксембург).

“Карликові держави” (Монако, Ліхтенштейн, Ватикан)

Бельгія. Королівство Бельгія.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада.

Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Нідерланди. Нідерландське Королівство.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Форма держави. Глава держави, його повноваження і функції. Законодавча влада. Виконавча влада.

Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери. Колонії: Аруба, Антильські острови.

Люксембург. Велике Герцогство Люксембург.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Форма держави. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Монако. Принципат Монако.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Форма держави. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт.

Ватикан. Держава-місто Ватикан.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Форма держави. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, економічні інтереси.

Ліхтенштейн. Князівство Ліхтенштейн.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Форма держави. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення.

Тема 7. Країнознавча характеристика Північної Європи: Данія, Швеція, Норвегія, Фінляндія

Данія. Королівство Данія.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада - повноваження. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Норвегія. Королівство Норвегія.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада - повноваження.

Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери. Колонії: о. Бувет, Ян-Майен, Свальбард.

Фінляндія. Фінляндська Республіка.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Форма держави. Глава

держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада - повноваження.

Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Швеція. Королівство Швеція.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада - повноваження.

Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Тема 8. Країнознавча характеристика Південної Європи: Італія, Іспанія, Греція, Португалія. Італія. Республіка Італія.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада - повноваження. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Іспанія. Королівство Іспанія.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Заселення території кельтами (V-III ст. до н.е.). Іспанські землі у складі Римської імперії (II ст. до н.е. - V ст. н.е.). Заселення вестготами (друга половина V ст.). Вторгнення арабів (з 711р.). Кордовський емірат. Розквіт мавританських халіфатів; період реконквісти; відкриття Америки; відвоювання Арагону, Кастилії, Навару (V-VIII ст.). Унія між Ізабелю Кастильською і Фердинандом Арагонським: утворення Іспанського королівства. Створення колоніальної імперії (з XVI ст.), утвердження морської величі країни. Встановлення династії Бурбонів (з XVIII ст.). Іспанія в період Першої світової війни. Ситуація в країні після Першої світової війни. Диктатура П. де Рівери. Прояви економічної кризи 1929-1933рр. Революція 1931р. Уряд Народного фронту. Громадянська війна 1936-1939рр. Втручання тоталітарних держав у події в Іспанії. Встановлення диктатури Ф. Франко (1939-1975рр.). Іспанія в період Другої світової війни. Особливості становлення і розвитку країни у другій половині XX ст.: історико-правові та соціально-економічні аспекти.

Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада - повноваження. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, земельні

ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Греція. Республіка Греція.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Греція в II— на початку I тис. до н. е. Архаїчна та класична Греція. Втрата Грецією незалежності і включення частини її до складу Римської держави (з II ст. до н.е.). Греція у складі Візантії (IV-XV ст.). Греція під владою Османської імперії. Участь Греції в Балканських війнах 1912-1913рр. та в Першій світовій війні. Друга світова війна. Громадянська війна в Греції (1946-1949рр.). Українсько-грецькі відносини. Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада - повноваження. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Португалія. Республіка Португалія.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Територія у складі Римської імперії (I ст. до н.е.). Завоювання племенами вестготів (V-VI ст.). Утворення графства Португалія (1095 р.), королівства Португалії (1143р.). Початок морської експансії (з 1419р.). Вклад країни у Великі географічні відкриття, створення колоніальної імперії (кінець XV-XVI ст.). Підкорення королівства Іспанією (1581-1640рр.), залежність Португалії від Англії (з 1704р.). Наслідки португальської революції і прийняття у 1822р. першої конституції. Друга конституція 1826р. Падіння монархії (1910р.). і прийняття конституції Республіки (1911р.). Португалія в період Першої світової війни. Військовий переворот і встановлення диктатури Салазари (1926-1974рр.). Португалія в період Другої світової війни. Особливості становлення і розвитку країни у другій половині XX ст.: історико-правові та соціально-економічні аспекти. Конституція 1976р. її наступні перегляди у 1982, 1989, 1992, 1997рр. та їх значення для утвердження демократії в країні.

Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада – повноваження. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери. Орендована територія Монако.

Тема 9. Країнознавча характеристика Східної Європи. Польща, Угорщина

Угорщина. Угорська Республіка.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Паннонія як римська провінція. Заснування Угорського королівства. Угорщина і Трансільванія у XVI

- першій половині XVII ст. Угорщина в складі Австро-Угорської імперії (1867-1918рр.). Проголошення незалежності Угорщини (15 листопада 1918р.). Угорщина у кінці 40-80-х роках. Еволюція політичного режиму, прихід до влади у 1988-1989рр. опозиційних сил. Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада - повноваження.

Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Польща. Польська Республіка.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Польща у VIII-XV ст. Соціально-економічні та політичні передумови об'єднання Польщі. Польща у XVI-XVII ст. Утворення багатонаціональної Речі Посполитої. Три поділи Речі Посполитої (1772, 1793, 1795рр.). Польські національно-визвольні рухи. Польські землі у період Першої світової війни (1914-1918рр.). Відновлення державної незалежності Польщі. Встановлення авторитарного режиму - режиму "санакції". Польща у період Другої світової війни (1939-1945рр.). Польща у 1945-1989рр. "Круглий стіл" 1989р. Встановлення демократичного ладу. Польща на шляху демократичних перетворень (1989-1998рр.). Державно-політичний устрій Республіки Польщі.

Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада - повноваження.

Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Тема 10. Чеська Республіка, Словацька Республіка

Чехія. Чеська Республіка.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Чехія у VIII-X ст. Чехія - королівство в складі "Священної Римської імперії" (X ст.-1804р.). Чехія під гнітом Австрії (1526-1804рр.). Чехія у складі Австрійської імперії (1804-1867рр.). Чехія у період 1867-1914рр. Чехія у період Першої світової війни. Чехія - складова частина Чехословацької Республіки (1918-1939рр.). Чехія у складі Чехословаччини (1945-1992рр.). "Працька весна" (1968р.) та її наслідки. Чеська Республіка на шляху демократичних перетворень (1993-2005рр.). Державно-політичний устрій Чеської Республіки. Форма держави.

Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Словаччина. Словацька Республіка.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Словаччина у VIII-X ст. Словацькі землі у складі Угорського королівства (X-XV ст.). Словацькі землі у XVI-XVII ст. Словацькі землі у складі Габсбурзької монархії (XVIII - перша половина XIX ст.). Словацькі землі у складі Австро-Угорської монархії (друга половина XIX - початок XX ст.). Словаччина - складова частина Чехословаччини (1918-1939рр.). "Незалежна Словацька республіка" (1939-1945рр.) у роки Другої світової війни. Словаччина у складі Чехословаччини (1945-1992рр.). Словацька Республіка на шляху демократичних перетворень (1993-2005рр.). Державно-політичний устрій Словацької Республіки.

Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада - повноваження. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Тема 11. Румунія, Болгарія Болгарія. Республіка Болгарія.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Історія дослідження Болгарії. Болгарія у VII-XIV ст. Утворення Першого Болгарського царства у (680-1018рр.). Епоха візантійського панування в Болгарії (1018-1186рр.). Друге Болгарське царство (1187-1396рр.). Болгарія під гнітом Туреччини (кінець XIV ст. - 1878р.). Болгарія у 1879-1912рр. Проголошення Третього Болгарського царства (22 вересня 1908 року). Участь Болгарії у Першій світовій війні (1914-1918рр.). Болгарія в 1918-1941рр. Болгарія у період Другої світової війни. Болгарія у 1945-2001рр. Болгарія на шляху демократичних перетворень (1992-2001рр.). Державно-політичний устрій Республіки Болгарії. Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада.

Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Румунія.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Утворення Королівства Румунії (1881р.). Участь Королівства Румунії у Першій світовій війні. Королівство Румунія між двома світовими війнами.

Форма держави. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада та її повноваження. Виконавча влада. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, галузі народного господарства, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Тема 12. Країни колишньої Югославії: Словенія, Хорватія, Боснія і Герцоговина, Македонія, Сербія, Чорногорія

Сербія. Чорногорія.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Сербські землі у IX-першій половині XV ст. Сербські землі під владою Османів та Габсбургів (XVI-XVIII ст.). Відновлення Сербської державності (XIX ст.). Королівство Сербія наприкінці XIX - на початку XX ст. Сербія в складі Королівства сербів, хорватів і словенців. Сербія у складі Королівства Югославія (з 1929р.). Сербія у період Другої світової війни. Сербія у складі ФНРЮ (1945-1963рр.). Сербія у складі СФРЮ (1963-1991рр.). Розпад СФРЮ і проголошення Союзної Республіки Югославії (квітень 1992р.) Сербія у складі СФРЮ. Чорногорія в X-XV ст.

Форма держави. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Македонія. Республіка Македонія.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Розквіт Македонії. Македонія під владою Османської імперії. Македонія за часів младотурецької революції та Балканських воїн. Вхідження Македонії (Вардарської) в 1918р. до складу Королівства сербів, хорватів і словенців, з 1929р. - Королівства Югославії. Македонія в складі ФНРЮ, СФРЮ. Розпад югославської федерації та проголошення незалежності Македонії. Форма держави. Виконавча влада - повноваження.

Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Хорватія. Республіка Хорватія.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Хорватські землі в IX - першій половині XVI ст. Хорватські землі під владою Габсбургів і Венеції (XVI-XVIII ст.). Хорватські землі у складі Габсбурзької монархії (XIX - початок XX ст.).

Форма держави. Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Словенія. Словенська Республіка.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Форма держави.

Інші дані: грошова одиниця, офіційна мова, релігія, господарство, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна

промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Боснія і Герцеговина. Республіка Боснія і Герцеговина.

Географічні дані: територія, населення, густота населення, столиця, найбільші міста. Фізико-географічні дані. Історичні дані. Боснійські землі в X - першій половині XV ст. Боснія та Герцеговина в XVI-XIX ст. Боснія і Герцеговина у період Першої світової війни. Боснія і Герцеговина в складі Королівства сербів, хорватів і словенців (1918-1929рр.), Королівства Югославії (з 1929). Боснія і Герцеговина в складі ФНРЮ (1945-1963рр.), з 1963 по 1992рр. - соціалістична республіка СФРЮ. Розпад СФРЮ та утворення незалежної держави Республіка Боснія і Герцеговина (квітень 1992р.).

Форма держави. Інші дані: грошова одиниця, релігія, господарство, земельні ресурси, найважливіші рослинні культури, тваринництво, корисні копалини, переробна промисловість, шляхи сполучення, торгівля – експорт, імпорт, найважливіші партнери.

Дисципліна «Міжнародні відносини та світова політика»

Тема 1. Вступна лекція.

Предмет, мета і завдання курсу. Основні поняття (дефініції) курсу. Вузлові проблеми міжнародних відносин та світової політики XX – початку XXI ст. Історико-еволюційний і структурно-системний підходи до вивчення міжнародних відносин, їх взаємозв'язок. Поняття екстенсивного та інтенсивного типів міжнародно-політичного розвитку, їх взаємодія. Поняття глобальних систем та регіональних підсистем у міжнародних відносинах. Методика вивчення курсу. Характеристика основних джерел, навчальної та спеціальної літератури.

Тема 2. Дипломатія провідних держав та міжнародні відносини напередодні і під час Першої світової війни.

Особливості політики провідних країн світу напередодні Першої світової війни. Загострення міждержавних суперечностей та утворення системи військово-політичних блоків. Мілітаризація як фактор дестабілізації міжнародної ситуації на початку XX століття. Початок Великої війни. Характер та цілі Першої світової війни. Боротьба за союзників. Еволюція політики Сполучених Штатів Америки щодо війни. Розпад Російської імперії, створення радянської Росії та вплив цих подій на міжнародні відносини. Вихід Росії з війни шляхом підписання сепаратного мирного договору, реакція на це країн Антанти та США. Політика великих держав на Далекому Сході. Декрет про мир В. Леніна-Ульянова та Програма “14 пунктів” Вудро Вільсона. Завершення Першої світової війни.

Тема 3. Паризька та Вашингтонська мирні конференції і створення Версальсько-Вашингтонської системи світового устрою.

Співвідношення сил на міжнародній арені після закінчення Великої війни. Теоретичні засади становлення Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин. Учасники та основні питання Паризької мирної конференції (1919-1920 рр.). Наміри та програми головних держав-переможниць. Система мирних договорів і концептуальні підходи держав-

переможниць до їх розробки. Дипломатична боротьба на Паризькій конференції. “Російське питання” та Україна на Паризькій мирній конференції. Зміни у співвідношенні сил на Далекому Сході після Першої світової війни, суперництво Великобританії, США та Японії. Вашингтонська конференція та її рішення. Проблема скорочення важких морських озброєнь і встановлення нового співвідношення морських сил. Зміст і значення договорів чотирьох, п’яти та дев’яти держав. Новий баланс сил на Тихому океані і подальше загострення суперечностей в регіоні. Незавершеність та суперечності Версальсько-Вашингтонської системи світового устрою.

Тема 4. Міжнародні відносини в Європі в міжвоєнний період: зовнішня політика провідних держав та перші проекти європейської інтеграції.

Вплив економічної кризи 1920-1921 рр. на міжнародні відносини. Генуезька та Гаазька конференції, їх рішення. Рапалльський мирний договір і невдача планів створення загальноєвропейських підвалин Версальської системи. Створення „Малої Антанти”. Завершення врегулювання в Європі та спроби зміцнення повоєнного статус-кво. Лозаннська конференція, її рішення. Конвенція про режим чорноморських проток. Репараційне питання та проблема воєнних боргів в міжнародних відносинах в 20-ті роки. План Дауеса як програма відновлення Німеччини під американо-англійським контролем. План Юнга, його мета та зміст. Мораторій Гувера. Проблема європейської безпеки в 1925-1926 рр. Конференція в Локарно, подвійний стандарт безпеки на Заході і Сході Європи. Курс західних держав на стримування радянсько-німецького зближення. Пакт Бріана-Келлога про відмову від війни як інструменту національної політики. Проблема роззброєння у міжнародних відносинах. Проект плану “Пан-Європи” та Європейського Союзу. Женевська конференція з питань роззброєння.

Тема 5. Зовнішня політика Радянського Союзу в міжвоєнні роки. Україна та „українське питання” в міжнародних відносинах.

Геополітичні зміни в світі в результаті розпаду Російської імперії. Зовнішня політика радянської Росії та України в період іноземної інтервенції та громадянської війни (1918-1922 рр.). Проблема кордонів РРФСР: підписання мирних договорів з Естонією, Латвією, Литвою та Фінляндією. Радянсько-польська війна, Ризький мирний договір та завершення конфігурації західного кордону радянської Росії. Встановлення дипломатичних відносин з Афганістаном, Персією (Іраном), Туреччиною. Договір між УРСР та Туреччиною. Смуга дипломатичного визнання СРСР країнами Заходу. Встановлення дипломатичних відносин між СРСР та США. Курс Франції на підключення СРСР до Версальської системи. Проект Східного пакту. Вступ СРСР до Ліги Націй. Друга смуга дипломатичного визнання СРСР країнами Заходу. Україна та „українське питання” в міжнародних відносинах міжвоєнного часу.

Тема 6. Діяльність Ліги Націй. Проблеми та провал створення системи колективної безпеки.

Створення Ліги Націй - першої міжнародної організації з підтримки миру та безпеки. Суперечності між державами Антанти з приводу окремих статей

Статуту. Основні напрями та проблеми в діяльності Ліги Націй. Зміст і мета політики колективної безпеки в Європі. Непослідовність позицій Англії та Франції у підході до європейської безпеки і збереження Версальської системи. Римські угоди Лавалю-Муссоліні. Встановлення фашистського режиму в Німеччині, зовнішньо-політична програма німецького нацизму. Спроба виведення з кризи Версальської системи на ідеях “пакту чотирьох”, її провал. Відмова Німеччини від виконання військових статей Версальського договору. Курс Великої Британії на компроміс з Німеччиною. Початок воєнної агресії Італії та Німеччини. Італо-ефіопська війна. Закон про нейтралітет США. Італо-німецька інтервенція в Іспанії. Політика невтручання в іспанські справи і криза Ліги Націй.

Тема 7. Криза та розпад Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин. Радянсько-німецьке зближення.

Загальноєвропейська політична криза наприкінці 30-х років ХХ ст. Громадянська війна в Іспанії. Створення “осі Берлін-Рим”. Становлення блоку агресорів. Поглиблення міждержавних суперечностей на Далекому Сході. Розрив дипломатичних відносин між СРСР та Китаєм. Загарбницькі плани Японії щодо Китаю та початок японської агресії у північно-східних провінціях Китаю. Політика великих держав щодо подій в Китаї, розпад Вашингтонської системи. Збройні конфлікти між СРСР та Японією (о.Хасан, р.Халхін-Гол).

Аншлюс Австрії, його наслідки та позиції великих держав. Мюнхенська угода як наслідок політики умиротворення Німеччини і спроби створення нового балансу сил. Крах локальної системи європейської безпеки та Версальської системи міжнародних відносин. Розрив Гітлером мюнхенських угод і ліквідація Чехословаччини. Передвоєнна політична криза в Європі.

Англо-франко-радянські переговори в Москві щодо пакту про взаємодопомогу, причини їх зриву. Радянсько-німецьке зближення, „пакт Ріббентропа – Молотова” та секретний протокол до нього про розмежування сфер впливу.

Тема 8. Початок Другої світової війни і зовнішня політика великих держав.

Співвідношення сил напередодні війни. Напад фашистської Німеччини на Польщу. Вступ радянських військ на територію Західної України та Західної Білорусі. Радянсько-німецький Договір про дружбу і кордони від 28 вересня 1939 р.

Міжнародні відносини в період радянсько-фінської війни, її наслідки. “Дивна війна” на Заході, її провал. Капітуляція Франції і закріплення німецької гегемонії в Європі. Міжнародне становище Великої Британії після капітуляції Франції. Радянсько-німецькі переговори про приєднання СРСР до Троїстого пакту. “План Барбаросса”. Англо-американська угода 1940 р. та початок створення англо-американського союзу. Курс СРСР на нейтралізацію Японії. Укладення радянсько-японського договору про нейтралітет. Напад Німеччини та її союзників на СРСР. Загострення становища у районі Тихого океану у зв’язку з розширенням японської агресії. Японо-американські переговори 1941 р. Напад Японії на Перл-Харбор і вступ США у війну.

Тема 9. Створення антигітлерівської коаліції та міжсоюзницькі відносини під час Другої світової війни.

Передумови та етапи створення антигітлерівської коаліції. Англо-американські конференції в Касабланці та Вашингтоні (січень, травень 1943). Завершення бойових дій англо-американських військ у Північній Африці. Створення Французького комітету національного визволення, проблема його визнання. Проблема відкриття другого фронту у взаємовідносинах союзників в 1942 р. Перемога радянської армії під Сталінградом і Курськом, докорінний перелом у ході Другої світової війни, зміна ролі СРСР у “великій трійці”. Висадка союзних військ в Італії. Умови капітуляції Італії, її вихід з фашистського блоку та початок його розвалу. Питання ведення війни та післявоєнної організації світу на Московській конференції міністрів закордонних справ СРСР, США і Англії. Каїрська декларація.

Тегеранська конференція глав урядів СРСР, США та Великобританії - перше обговорення на вищому рівні спільної стратегії ведення війни та майбутнього устрою післявоєнного світу.

Тема 10. Закінчення Другої світової війни та створення Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.

Вступ радянських військ на територію країн Східної Європи. Розвал фашистського блоку. Польське питання в міжнародних відносинах другої половини 1944 року і радянсько-польські відносини. Візит У.Черчилля до Москви з метою розподілу сфер впливу у Східній Європі та на Балканах. Ялтинська (Кримська) конференція глав урядів СРСР, США й Великобританії, її основні рішення щодо післявоєнного устрою. Закінчення війни в Європі. Початок переходу Східної Європи під радянський контроль. Потсдамська (Берлінська) конференція глав “великої трійки”, її рішення та наслідки. Беззастережна капітуляція Японії. Завершення Другої світової війни. Докорінні геополітичні зміни на світовій арені. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин.

Тема 11. Створення ООН. Паризька мирна конференція 1946р.

Конференція в Думбартон – Оксі і розробка проекту Статуту Організації Об’єднаних Націй. Конференція в Сан-Франциско, створення ООН та її роль у міжнародних відносинах. Шлях України в ООН та її перші кроки на міжнародній арені в якості суб’єкта. Паризька мирна конференція 1946р. та врегулювання відносин з колишніми союзниками Німеччини у 1947р. Територіальні зміни в Європі після Другої світової війни. Проблема Трієсту. Дунайська конференція, проблема Австрії. Особливості розстановки сил на Далекому Сході у перші повоєнні роки.

Дисципліна «Теорія міжнародних відносин»

Тема 1. Теорія міжнародних відносин як наука та навчальна дисципліна.

Предмет та об’єкт науки ТМВ. Основні завдання вивчення курсу. Огляд основних джерел і літератури. Структура і функції ТМВ. Понятійно-категоріальний апарат. Історичний екскурс з питання формування і становлення теорії міжнародних відносин як науки, засвоєння головних цілей-ідеалів, а також спеціальних завдань теорії міжнародних відносин. Система

методологічних принципів теорії міжнародних відносин, зокрема системний підхід, системно-якісний аналіз, структурно-функціональний аналіз, методики одно- і багатофакторного аналізу, статистичні методи аналізу, метод моделювання, аналітичний метод, синтетичний метод, а також основні методичні прийоми, що застосовуються при дослідженні міжнародних відносин (аналогія, порівняння, інтерполяція, структуризація, екстраполяція та ін.). Узагальнююче значення теорії міжнародних відносин у системі суспільних наук.

Тема 2. Основні етапи розвитку науки про міжнародні відносини. Наукові школи та напрямки теорії міжнародних відносин.

Міжнародно-політична думка Стародавньої Індії. Міжнародно-політична думка Стародавнього Китаю. Міжнародно-політична думка античної Греції. Міжнародно-політична думка середньовіччя. Міжнародно-політична думка епохи Відродження. Міжнародно-політична думка нового часу. Класичний або традиційний напрям політичної думки з проблем зовнішньої політики і міжнародних відносин. Конфуціанство. Легізм. Роль силового чинника в міжнародних відносинах. Концепція Т. Гоббса: „війна всіх проти всіх”. Ніколо Макіавеллі. Теорія політичної рівноваги як різновидність традиційної парадигми. Теорія міжнародних відносин у працях Бенедикта Спінози (1632-1677), Девіда Юма (1711-1776), Емеріка де Ваттеля (1714-1767). Ідеалістичний напрям в історії розвитку суспільно-політичної думки з міжнародної проблематики. Ідеалістичний напрямок крізь призму праць іспанського теолога Франциско де Вітторія (1486-1546), голландського юриста Гуго Гроція (1583-1645) і представника німецької класичної філософії Іммануїла Канта (1724-1804).

Джерела політичного реалізму (Фуکیدід, Н. Макіавеллі, Т. Гоббс, Г. Гегель, М. Вебер). Теорія балансу сил. Зміст і поняття. Основні принципи теорії політичного реалізму: Г. Моргентау, Р. Арон, Г. Кіссінджер. Неореалізм: К. Уолтц “Теорія міжнародної політики”, Р. Гілпін “Війна і зміни в світовій політиці”. Поняття стабільності, нестабільності, рівноваги сил. Найважливіші відмінності неореалізму від теорії класичного реалізму. Теорія світового порядку: (Зб. Бжезинський, Г. Кіссінджер, Ян Кларк, Сол Мендловіц, У. Ростоу, С. Хоффман, К. Уолтц, Дж. Айкенберрі, Х. Булл, А. Д. Богатуров, Ю. П. Давидов). Поняття світового і міжнародного порядків в інтерпретації реалістичного і неореалістичного, а також біхевіористичного підходів. Типології світових порядків: “полюсна”, “топонімічна”, “змішана”. Неолібералізм: плюралізм і теорія світового суспільства. Дж. Розенау “Турбулентність в світовій політиці”, “Вивчення світової політики”, Дж. Най і Р. Кеохейн “Транснаціональні відносини і світова політика”. Основні ознаки сучасних міжнародних відносин. Поняття “турбулентність”, “точка біфуркації”, “поліцентрична світова політика”, “транснаціональні відносини”. Концепція “світового уряду”. (Дж. Раггі, С. Мендловіц, Р. Фолк, Р. Кларк). Ф. Фукуяма “Кінець історії?”. Сутність біхевіористичного підходу. Теорії зв’язку, “теорія поля”, системні теорії. Х. Булл, Дж. Моделскі, М. Каплан, К. Райт, Ф. Рігс.

Тема 3. Міжнародні відносини як суспільно-історичне явище. Суб'єкти міжнародних відносин.

Поняття міжнародних відносин. Системний підхід до аналізу міжнародних відносин. Системна теорія американського вченого Людвіга фон Берталанфі.

Типи міжнародних систем. Перший тип – „система одиничного вето” Другий тип – біполярний. Третій тип – „гнучка біполярна система” Четвертий тип – „жорстка біполярна система”. П'ятий тип – „універсальна система”. Шостий тип – „ієрархічна система”. П'ять типів міжнародних систем М. Ніколсона.

Поняття, різновиди й основні компоненти середовища міжнародних відносин. Соціальне середовище глобальної системи міжнародних відносин. Поняття „цивілізація”, „стадій росту” американського соціолога У.Ростоу, концепція „трьох хвиль” американського футуролога О.Тоффлера, типології й характеристики цивілізацій А.Тойнбі. Позасоціальне міжнародне середовище.

Міжнародна система і міжнародний порядок. Особливості світопорядку в сучасних умовах. Поняття „міжнародний порядок”, поняття „світовий порядок”. Виміри міжнародного порядку: горизонтальний; вертикальний. Історичні типи міжнародного порядку. Повоєнний міжнародний порядок. Особливості сучасного етапу міжнародного порядку.

Поняття суб'єкта МВ. Діалектика індивідуального, колективного та інституційного виміру суб'єктності в МВ. Зміст понять „актор”, „учасник” міжнародних відносин. Держава як центральний міжнародний актор. Причин виникнення держави. Етапи розвитку держави – традиційний і конституційний. Політичний режим, форма правління, державний устрій. Поняття суверенітету. Функції держави. Наддержави, великі держави, середні держави, малі держави і мікродержави. Недержавні учасники міжнародних відносин. Цілі та засоби в міжнародних відносинах. Сила як засіб міжнародних акторів. Елементи сили. Зростаюче розмаїття акторів міжнародних відносин.

Тема 4. Класичні та сучасні геополітичні концепції.

Роль геополітики в теорії міжнародних відносин. Сутність геополітичної науки. Тенденції розвитку геополітики. Методологічні основи геополітики.

Виникнення класичної геополітичної науки. „Геополітика” Рудольфа Челлена. Німецький політичний географ Фрідріх Ратцель. „Геополітичний журнал” генерала Карла Хаусхофера. Сучасне розуміння геополітики.

Теорії географічного детермінізму і геополітика. Геополітика морської держави. Праці А.Мехена. „Вплив морської сили на історію”, 1890 р. Найважливіші концепції Х.Макіндера. „Географічна вісь історії”, „Світове коло і завоювання світу”. Хартленд. Ідеї Н.Спайкмена. Рімленд. Атлантизм. Зб. Бжезинський “Велика шахівниця”. Марксизм і неомарксизм. Геополітична концепція євразійства. Сучасна англосаксонська геополітика. Сучасна європейська геополітика. Сучасне євразійство.

Поняття “геополітика”, “зовнішнє середовище”, “світ-система”, “центр”, “напівпериферія”, “периферія”, “цивілізація”, “макроцивілізаційна система”, “стадіальність історичного процесу”, “макрохристиянський світ”.

Тема 5. Цивілізаційний вимір міжнародних відносин.

Сутність цивілізаційного підходу. Теорія культурно-історичних типів М.Я.Данилевського. Цивілізаційна теорія О.Шпенглера. Теорія “світ-системи” І. Уолерстайна. Теорія локальних цивілізацій А. Тойнбі. “Осягнення історії”. Концепція „зіткнення цивілізацій” С.Хантінгтона. Цивілізаційна концепція О.Кузнецова.

Українська школа теорії цивілізацій: Ю.Павленко, С.Кримський, Ю. Пахомов. “Історія світової цивілізації”. Сучасні тенденції розвитку цивілізаційної теорії.

Тема 6. Інструменти міжнародної політики.

Вайолентологія як наука. Філософські підвалини силового підходу. Сутність і параметри сили. Співвідношення понять сили та могутності. Доктрина балансу сил і „теорія доміно”. Баланс сил та силова рівновага. Політика з позиції сили. Гегемонія та сфери впливу в міжнародних відносинах. Особливості силової політики в сучасних міжнародних відносинах.

Сутність, виникнення та розвиток дипломатичної діяльності. Форми дипломатичної діяльності. Сутність і структура зовнішньополітичної свідомості. Міжнародна пропаганда: сутність, призначення, напрями, типологія. Техніка міжнародної пропаганди.

Тема 7. Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання.

Поняття міжнародного конфлікту. Структура міжнародного конфлікту. Суб'єкти конфлікту, непрямі учасники конфлікту, медіатор, предмет конфлікту, об'єкт конфлікту, конфліктна ситуація. Витоки конфлікту: джерела, причини, передумови. Функції міжнародних конфліктів: інструментальна, регулятивна, інтеграційна, дезінтеграційна, символізуюча, аксеологічна, функція рівноваги.

Стратегії поведінки в конфлікті: суперництво, співробітництво, компроміс, пристосування, уникнення. Тактики: жорсткі, нейтральні, м'які. Типології міжнародних конфліктів. Раціональний конфлікт. Ірраціональний конфлікт. Статусні конфлікти. Глобальні, регіональні, локальні конфлікти. Типологія А.Рапопорта („війна”, „гра”, „дебати”). Розвиток міжнародного конфлікту. Ескалаційний та деескалаційний розвиток. Регулювання міжнародних конфліктів. Міжнародні переговори. Концепція “керування конфліктом”. Методичні рекомендації щодо оцінки, прогнозування та врегулювання міжнародних конфліктів.

Тема 8. Глобальна система міжнародних відносин.

Зміст і різниця понять “глобалізація” і “глобальність”. Історія глобалізації. Теоретичний вимір: соціологія глобалізації (Бек, Гелд), теорія культурної глобалізації (Робертсон, Аппадурі, Олброу, Фезерстоун, Леш, Уррі), політична глобалістика. Витоки глобалізації. Особливості науково-технічної революції. Технологічний прогрес. Від економічної глобалізації до глобальної цивілізації. Поняття: “глобалізація”, “глобальність”, “економічна глобалізація”, “політична глобалізація”, “локалізація”, “фрагментація”, “культурна глобалізація”, “глокалізація”, “фрагмеграція”, “макдональдизація”.

З. Бауман: глобалізоване багатство, локалізована бідність. Уткін: Протистояння багатой “півночі” і бідного “півдня”. Всесвітня технологічна

піраміда. Метатехнології. Концентрація інтелекту. ТНК: становлення глобального монополізму. Базові соціальні протиріччя доби глобалізації. Зміст понять “технологічна піраміда”, “метатехнології”, “інформаційні технології”, “технології формування свідомості”, “нова всесвітня стратифікація”, “соціокультурна ієрархія”, “глобально-локальна взаємозалежність”, “глобальні багатії”, “локальні бідняки”.

Вплив глобалізації на суспільство. Еволюція індивідуальної свідомості. Біологічна еволюція. Публічна сфера і зміни в інформаційній галузі. Д. Белл: інформаційне суспільство як постіндустріалізм. М. Кастельс: інформаційний капіталізм. Ю. Хабермас: управління інформацією і технології формування свідомості. Г. Шіллер: корпоративний капіталізм. Зміст і різниця понять “інформаційне суспільство”, “інформаціональне суспільство”, “інформаціональна економіка”, “інформаціоналізм”, “постіндустріальне суспільство”, “постіндустріалізм”.

Дисципліна «Дипломатичний етикет та протокол»

Тема 1. Суть та історичні етапи становлення дипломатичного протоколу.

Дипломатія та елементи протоколу і церемоніалу періоду Київської Русі. Дипломатія Козацької держави Б.Хмельницького й І.Мазепи. Дипломатія УНР. Дипломатія УРСР. Дипломатія, дипломатичний протокол і етикет незалежної Української держави (90-ті роки ХХ ст. – до наших днів)

Тема 2. Загальна характеристика і роль дипломатичного протоколу в міжнародних відносинах.

Суть понять „дипломатичний протокол”, „етикет”, „церемоніал”. Віденський конгрес 1815 року та його значення для дипломатичного протоколу. Аахенський конгрес 1818 року та його значення для дипломатичного протоколу. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 року та про консульські зносини 1963 року. Наукова база дипломатичного протоколу.

Тема 3. Дипломати і дипломатичний корпус.

Дипломатія і дипломати. Встановлення дипломатичних відносин. Дипломатичне старшинство. Характеристика дипломатичного корпусу. Дипломатичні імунітети і привілеї.

Тема 4. Особисті візити і бесіди дипломатів

Класифікація і роль особистих візитів у дипломатичній практиці. Підготовка та проведення візитів. Офіційні контакти дипломатів. Дипломатична бесіда. Запис бесіди

Телефонна розмова та її запис. Візитні картки дипломатів та їхнє застосування.

Тема 5. Дипломатичне листування.

Документи дипломатичного листування. Документи зовнішньодипломатичного та внутрішньовідомчого листування. Вимоги до документів дипломатичного листування.

Тема 6. Дипломатичні прийоми.

Класифікація, місце та роль дипломатичних прийомів у дипломатичній

практиці. Підготовка дипломатичного прийому. Схема та правила розсаджування гостей на дипломатичних прийомах. Одяг на дипломатичних прийомах. Основні правила етикету. Робота дипломатів під час прийому.

Тема 7. Міжнародна ввічливість.

Символи суверенної держави та міжнародний етикет стосовно них. Національні свята та протокольна практика щодо них. Міжнародні форми виявів особистої поваги. Протокольна реакція на траурні події. Участь дипломатичного корпусу в офіційних церемоніях.

Тема 8. Протокольне забезпечення візитів на вищому рівні.

Основні види візитів. Принципи складання програми візиту. Зустрічі і проводи делегацій на вищому рівні. Протокол та церемоніал візитів на вищому рівні.

Тема 9. Протокольна діяльність дипломатичного представництва.

Протокольні функції дипломатичного представництва. Протокольні обов'язки співробітників дипломатичного представництва в повсякденній службовій практиці. Протокольні обов'язки співробітників дипломатичного представництва у зв'язку з візитами на вищому рівні

10. Дипломатія у країнах Європи.

Особливості англійської дипломатії. Особливості французької дипломатії. Особливості німецької дипломатії. Особливості італійської дипломатії. Особливості дипломатії малих європейських країн.

Тема 11. Особливості дипломатії країн Північної та Південної Америки.

Особливості американської дипломатії. Дипломатія країн Латинської Америки.

Тема 12. Особливості дипломатії країн Азії, Близького Сходу та Австралії.

Японська дипломатія. Китайська дипломатія. Дипломатія Індії. Дипломатія арабських країн. Дипломатія Австралії.

Дисципліна «Міжнародна інформація»

Тема 1. Роль інформації в житті особистості, суспільства, держави.

Поняття інформаційного суспільства. Стадії його становлення.

Теорія інформаційної цивілізації. Загальні положення. Перша інформаційна революція. Друга інформаційна революція (середина XVI в.). Третя інформаційна революція (кінець XIX в.). Четверта інформаційна революція (середина XX в.). П'ята інформаційна революція. Концепція інформаційного суспільства З.Бжезинського, Д.Белла, Тоффлера. Інформаційне суспільство - різновид постіндустріального суспільства. Концепції "четвертого", інформаційного сектора економіки. Концепція Масуд та його "План інформаційного суспільства - національна мета Японії до 2000 року".

Тема 2. Основні поняття міжнародної інформації.

Предмет, поняття і структура міжнародної інформації. Закономірності взаємодії суспільства та інформації і формування інформаційного суспільства. Міжнародна інформація як складова глобальної комунікації. Понять міжнародної інформації, його складові компоненти: міжнародно-інформаційні ресурси, інформаційний потенціал, національний інформаційний продукт,

міжнародний інформаційний простір, міжнародна інформаційна політика. Міжнародна інформація, як важливий чинник інформаційного забезпечення зовнішньої та внутрішньої політики, економічного курсу країн, національної безпеки, розвитку міжнародних зв'язків з міжнародними організаціями та інституціями.

Функції МІ – узагальнення, професійна оцінка інформації, прогнозування, створення обґрунтованих пропозицій та рекомендацій щодо їх реалізації.

Інформаційні ресурси, як запас, засіб і джерело інформації. Склад інформаційного ресурсу - фундаментальна інформація, поточна інформація, документована, зафіксована. Форми та види інформаційних носіїв.

Інформаційний потенціал, як сукупність інформаційних засобів країни. Комп'ютерні мережі, національна система інформації, інформаційно-аналітичні служби, видавництва, кіно, засоби масової комунікації і електронні видання, сукупність різних видів інформації.

Національний інформаційний продукт, як матеріальний, нематеріальний результат інформаційної і інтелектуальної діяльності суспільства та засоби її технічного забезпечення. Компоненти національного інформаційного продукту - технічні засоби зв'язку, супутникові форми забезпечення передачі інформації, кабельні мережі, бази і банки даних, аудіовізуальне забезпечення передачі інформації, оптоволоконні мережі, традиційні засоби передачі інформації.

Поняття міжнародного інформаційного простору. Показниками міжнародного інформаційного простору: територія розповсюдження інформації за допомогою компонентів міжнародних та національних систем зв'язку; інфраструктура, засоби і можливості зберігання, обробки і розповсюдження інформації по вертикалі і горизонталі; наявність міждержавної і національної комунікаційної політики, як комплексу принципів і норм; міжнародні і регіональних угод у галузі комунікації; можливості доступу до інформації. Конвергенція засобів зв'язку.

Тема 3. Джерела міжнародної інформації їх структура і характеристика.

Джерела інформації, як встановлені законом база і банки даних які використовуються у дипломатичній практиці. Міжособистісні джерела. Їх зміст - особисті контакти із широким типом представництва: суспільні, політичні, ділові, культурні, військові, соціальні економічні.

Опосередковані джерела, як посередник між конкретним джерелом інформації і суспільством - засоби масової комунікації. Офіційні - органи державної і виконавчої влади. Органи державної статистики, інформаційно-аналітичні структури. Окремі відомства, які відносяться до джерел конфіденційної Інформації.

Неофіційні джерела, які використовують суб'єктивні оціночні прогнози. Відкриті - інформація, яка публікується в офіційних дослідженнях, відомостях (ВР, кабмін), повідомлення про наукові розробки, діяльність промисловості, банківської системи.

Інформація загального характеру: політична, економічна, військова. Спеціальна, галузева інформація. Інформація про окремих осіб. Закриті

джерела. Конфіденційні джерела. Джерела дезінформації. Методика дезінформації: “пробні шари”, “Веер” та ін.

Джерела інформації по фірмах. ЮНІДО, кредитно-інформаційні бюро, банківські установи, спілки підприємців, торгово-промислові палати, спеціалізовані державні організації. Dan and Bracdsreet corporation, Kredischutzverband. Базові данні, досье та їх зміст. Спеціалізовані засоби масової комунікації: газети, журнали, радіо-, телепродукція. Особиста інформація та її джерела.

Тема 4. Інформаційна сфера.

Інформація як основний об’єкт інформаційної сфери. Галузі створення і поширення інформації. Інформація як засіб задоволення інформаційних потреб. Методи та засоби поширення інформації. Документована інформація, творча інформація, патенти на винаходи і промислові зразки.

Формування інформаційних ресурсів, підготовки інформаційних продуктів, надання інформаційних послуг. Реалізація процесів збору інформації за допомогою інформаційних систем - автоматизованих, банків даних, мереж, Інтернет.

Джерела формування інформаційних ресурсів: громадяни, організації: бібліотеки; архіви; музеї; інформаційні центри; центри аналізу інформації; інформаційні агентства.

Інформаційні ресурси по виду інформації: правова інформація; науково-технічна інформація; політична інформація; фінансово-економічна інформація; статистична інформація; метрологічна інформація; соціальна інформація; політична інформація; персональна інформація.

Інформаційні ресурси по засобам доступу: відкрита інформація; інформація обмеженого доступу: державна таємниця, конфіденційна інформація, комерційна таємниця, професійна таємниця, службова таємниця, персональні дані, особиста (персональна) таємниця.

Інформаційні ресурси по виду носія: на папері; на магнітних носіях;

Інформаційні ресурси по способі формування і поширення: стаціонарні; мобільні.

Інформаційні системи: автоматизовані інформаційні системи - Інтернет, автоматизовані системи керування (АСК), автоматизовані системи обробки даних (АСОД), автоматизовані системи науково-технічної інформації (АСНТІ) і т.п., банки даних.

Суб'єкти інформації: суб'єкти, що організують і суб'єкти, що експлуатують інформацію. Інформаційна інфраструктура, як сукупність засобів обчислювальної техніки, зв'язку, телекомунікацій, масової інформації і інформаційних ресурсів.

Тема 5. Глобалізація інформації як актуальна проблема міжнародних відносин. Критерії глобалізації.

Поняття міжнародної комунікації, як процес обміну інформацією від джерела до реципієнта.

Інформація, як глобальна проблема людства. Класифікація глобальних проблем її всецивілізаційний характер. Інформаційна криза та її проявлення: протиріччя між можливостями людини по переробці інформації і світовими інформаційними потоками; виробництво надлишкової інформації; порушення цілісності інформаційних систем.

Нормативні документи, що забезпечують міжнародні інформаційні відносини: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 110 частина 2 від 3.11.1947 - засудження пропаганди агресивних війн; Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 року, ст.20 - заборона законом пропаганди агресії та насильства; Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1972 року - заборона пропаганди расової вищості; Загальна декларація прав людини (1948 р.); Конвенція про авторське право (Україна приєдналася до неї у 1995 році).

Тема 6. Правові проблеми віртуального середовища Інтернет.

Історія Інтернет. Роботи Міністерства оборони США, над створенням проекту нових каналів зв'язку. Поява Інтернет в СРСР.

Інтернет і засоби, що забезпечують його функціонування: провайдери; власники серверів; користувачі; споживачі інформації.

Правові аспекти Інтернет. Поняття суб'єкта і об'єктом права Інтернету.

Особливості інформаційних правовідносин в Інтернеті. Групи суб'єктів, що діють в Інтернеті - ті, хто створює програмно-технічне забезпечення; суб'єкти, що поширюють інформацію, споживачі.

Об'єкти в Інтернеті: програмно-технічні комплекси, інформаційні системи, інформаційно-телекомунікаційні технології, засобу зв'язку і телекомунікацій, інформація, інформаційні ресурси, інформаційні продукти, доменні імена.

Реалізація права на пошук, отримання і споживання інформації в Інтернет. Норми цивільного або публічного права.

Суб'єкти - виробники інформаційних ресурсів, інформаційних продуктів інформаційних послуг, розробляють і розміщують інформацію, надають доступ до інформаційних ресурсів.

Проблеми поширення електронних документів: ідентифікація змісту електронного документа; доведення права авторства інформації.

Правове забезпечення інформаційної безпеки мережі Інтернет: законодавство про право на доступ до інформації або право знати; законодавство про інтелектуальну власність; законодавство про ЗМІ;

законодавство про інформацію обмеженого доступу. Правопорушення в Інтернет.

Регулювання інформаційних відносин, що виникають при виробництві і поширенні масової інформації за рубежем. “Чотири теорії преси”: авторитарна, ліберальна, теорія соціальної відповідальності преси.

Тема 7. Хартія Глобального інформаційного суспільства (Окінава).

Участь “Вісімки” у нараді. Прийняття програми - інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ). Чотири розділи: цифрові технології; подолання електронно-цифрового розриву; загальна участь всіх країн; розвиток. Розвиток конкуренції ринків інформаційної технології, захист прав інтелектуальної власності. Вільний від злочинності киберпростір.

Тема 8. Правове регулювання інформаційної сфери.

“Право на комунікацію” - Ж. Д'арси, проблема телевізійного віщання. Право доступу і право особистої участі в процесі комунікації.

Міжнародно-правове регулювання міжнародного обміну інформацією і права людини. Міжнародний пакт про цивільні і політичні права 1966 р., Міжнародний пакт про права людини 1966 р., і Міжнародна конвенція про ліквідацію усіх форм расової дискримінації, Європейська конвенція по правах людини 1954 р. Закон УКРАЇНИ “Про інформацію” від 2 жовтня 1992.

Конвенція про боротьбу з поширенням порнографічних видань 1923 року, Міжнародна конвенція про використання радіомовлення в інтересах миру 1936 року, Угода про полегшення міжнародних обмінів візуальними і звуковими матеріалами освітнього, наукового і культурного характеру 1948 року, Угода про ввіз матеріалів просвітнього, наукового і культурного характеру 1950 року, Конвенція про міжнародний обмін виданнями 1958 року, Конвенція про обмін офіційними виданнями і урядовими документами між державами 1958 року, Регламент радіозв'язку Міжнародного союзу електрозв'язку 1979 року, остання редакція (1982 р.) Міжнародна конвенція електрозв'язку, Міжнародна конвенція в області авторського права. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 110 (II) „проти пропаганди війни” (1947 р.), у Декларація ЮНЕСКО про принципи супутникового зв'язку 1972 року, Декларація ЮНЕСКО про основні принципи, що стосуються внеску засобів масової інформації у зміцнення миру від 1978 року, Заключний акт загальноєвропейської наради в Хельсінкі 1975 року, Принцип безпосереднього телевізійного віщання, прийняті ООН у 1982 р.

Загальна декларація прав людини 1948 року (ст. 19) і Міжнародний пакт про цивільні і політичні права 1966 року (ст. 19 і 20). Європейська конвенція про права людини (1954 р.) Американську конвенції про права людини (1969 р.).

Класифікація інформації: нормативна правова інформація; масова інформація; офіційні документи; обов'язкова документована інформація.

Документи, що розглядають загальні принципи і норми у сфері обміну, документи, що забезпечують свободу слова, документи, які розглядають Інформацію, як продукт.

Тема 9. Особливості правового регулювання інформаційних відносин в галузі масової інформації в США.

П'ять груп відносин: свобода самовираження, дифамація, права й обов'язки ЗМІ з позицій національної безпеки, захист джерел інформації, контроль і регулювання з боку державних органів.

Перша поправка до Конституції США.

Вільне самовираження: право мати переконання; право на вільний обмін; право не відповідати на питання; право на отримання інформації від інших осіб; право запитувати і отримувати; право спілкуватися і об'єднуватися з іншими особами.

Цензура і національна безпека. Захист джерел інформації.

Видавничі компанії і їх ліцензування. Радіовіщальні компанії: ліцензування і регламентація частот. Інтернет, як предмет державного контролю.

Тема 10. Державна політика в галузі формування інформаційного суспільства.

Правове поле визначено Законом УКРАЇНИ “Про інформацію” від 2 жовтня 1992 року із змінами і доповненнями, від 6 квітня 2000 року, від 7 лютого 2002 року, від 3 квітня 2003 року.

Концепції модернізації інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури: використання національних інформаційних ресурсів, вільного доступу до них; розвиток незалежних засобів масової інформації; освітня програма; інформаційна безпека; інформаційне права.

Основні положення правового забезпечення державної інформаційної політики: принцип правової рівності всіх учасників; законодавча база; обмеження доступу до інформації на основі закону; персоніфікування відповідальності за збереження інформації; захист особистості, суспільства, держави від недостовірної інформації; сприяння доступу до глобальних мереж.

Правове забезпечення державної інформаційної політики: розробка нових законів; удосконалювання актів діючого законодавства; узгодження законів інформаційної сфері з актами інших галузей законодавства; участь у розробці міжнародного законодавства в інформаційній сфері.

Тема 11. Доктрина і поняття інформаційної безпеки.

Інтереси особистості в інформаційній сфері у реалізації конституційних прав людини; інтереси суспільства в інформаційній сфері у забезпеченні

інтересів особистості; інтереси держави в інформаційній сфері у створенні умов для розвитку інформаційної інфраструктури.

Методи забезпечення інформаційної безпеки України. Правові методи забезпечення інформаційної безпеки - розробка нормативних правових актів, внесення змін і доповнень, прийняття нормативних правових.

Організаційно-технічні методи забезпечення інформаційної безпеки України: розробка, удосконалювання засобів захисту інформації; підготовка кадрів.

Держава в процесі реалізації своїх функцій по забезпеченню інформаційної безпеки України: проводить аналіз і прогнозування; організує роботу; проводить необхідну протекціоністську політику; сприяє наданню доступу до світових інформаційних ресурсів.

Організаційна основа системи забезпечення інформаційної безпеки України. Президент у межах своїх конституційних повноважень; Верховна Рада; уряд у межах своїх повноважень координує, Рада Безпеки; Органи виконавчої влади забезпечують виконання законодавства.

Тема 12. Інформаційна безпека в сучасному світі.

Складові "безпеки": інформаційно-комерційна, юридична, фізична безпека.

Напрямки інформаційної безпеки: недопущення несанкціонованого доступу до інформації; захист політичних, державних і громадських інтересів країни; попередження розповсюдження відомостей, що становлять державну таємницю.

Стратегія інформаційної безпеки: забезпечення захисту об'єктів інтелектуальної власності; попередження втрати об'єктів інтелектуальної власності.

До інформації яка потребує захист відносять: секретну інформацію; конфіденційну інформацію; таємниця.

Інформаційні об'єкти захисту їх класифікація: документи; програми ЕОМ; ноу-хау; бази даних; тексти; інші матеріальні носії.

Класифікація інформації зі ступеня її таємності: особливої важливості; зовсім таємна; таємна; для службового користування; відкрита.

Міжнародний аспект: закон "Про національну безпеку" США 1947 р., Франція - закон "Про інформації, інформаційні файли та права людини" (1978 рік), Німеччина - закон "Про захист інформації" (1990 рік), Австрія, Бельгія, Данія, Ірландія - закон "Про захист інформації", Фінляндія, Ісландія - закон "Про захист інформації про особу", Люксембург - Закон "Про використання інформації в процесі роботи з комп'ютером".

Проблема безпеки банківської інформації.

Інформаційна інфраструктура Банку містить: інформаційні ресурси, технічні інформаційні системи, інженерні системи.

Банківська інформація формується: персоналом. Принцип захисту: збереженість, цілісність, доступність, конфіденційність, законслухняність.

Закони України “Про банк і банківську діяльність”, “Про інформацію”, “Про підприємства в Україні”, “Про власність”, “Про захист Інформації в автоматизованих системах”, “Про організаційні основи боротьби з організованою злочинністю”, “Про прокуратуру”.

Поняття промислового шпигунства - несанкціоноване отримання, або використання інформації. Поняття торгівельного секрету - інформація, яка дає перевагу у бізнесі.

Поняття інсайдер - обличчя, що має конфіденційною інформацією в силу свого службового статусу.

Тема 13. Інформаційна загроза.

Інформаційна загроза, як сукупність факторів, які створюють небезпеку для конституційних прав і свобод особистості, державної таємниці, зберігання інформації, від несанкціонованого доступу.

Політична інформаційна безпека - інформаційно-аналітична діяльність дипломатичних представників.

Економічна - захист інформації у банківських системах, мережах зв'язку, конфіденційної інформації.

Об'єктами захисту інформації: документи, програми ЕВМ, ноу-хау, бази даних, тексти, інші матеріальні носії інформації.

Інформаційні загрози та їх різновиди: інформаційному простору, інформаційному суверенітету, внутрішній стабільності, національній безпеці, діяльності державного або недержавного органів. Типи міжнародних Інформаційних операцій.

Інформаційна операція, інформаційна експансія, інформаційна війна та її технологічний і ідеологічний аспект. Інформаційна інтервенція – як тенденційна інформація. Поняття інформаційного тиску.

Тема 14. Інформаційна діяльність дипломатичних представництв в країні перебування.

Зовнішньополітична комунікація, як процес передачі міжнародної інформації у системі міжнародного співтовариства.

Передача зовнішньополітичної інформації:

- через спеціалізовані установи - зовнішньополітичні відомства, політичні партії, неурядові організації.

- через посередництво засобів масової комунікації - друковані, телекомунікаційні, інтерактивні засоби комунікації.

- через неформальні контакти - на двосторонньому рівні, на міжнародних форумах, зустрічах.

Інформаційна функція дипломатичних представництв, їх матеріально-технічна база. Інформаційне забезпечення візитів. Інформаційно-аналітична служба Адміністрації Президента. Спеціальний бюлетень. Аналітичне забезпечення візиту. Робоча концепція візиту. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності торговельно-економічних місій. Функції торговельних представництв: торговельно-політична, оперативна, інформаційна, статистична. Оперативна функція торговельно-економічних місій: забезпечення національних інтересів, дотримання правил міжнародної торгівлі, участь у роботі міжнародних економічних організацій, надання допомоги національним суб'єктам підприємницької діяльності.

Порядок подання інформації торговими місіями. Річні, піврічні, квартальні та щомісячні звіти про діяльність. Збір, обробка, аналіз інформації з питань зовнішньоекономічної діяльності. Зміст інформації має такі відомості: правові питання, що регулюють економічні та зовнішньополітичні відносини, питання в галузі інвестицій, кон'юнктура експортно-імпортного потенціалу, валютно-фінансові питання, питання багатостороннього економічного співробітництва, інші питання.

Тема 15. Технології Public relations (PR) в зовнішній політиці.

Поняття, мета та завдання PR-технологій в міжнародних відносинах. Сем Блек засновників Міжнародної організації PR.

Public relations – як спеціальна система управління інформацією для спрямованого формування бажаної громадської думки.

Міжнародна асоціація Public relations. Засоби PR-технологій є: вплив на громадську думку; впровадження PR-технологій в урядові структури для зв'язків з громадськістю по вертикалі і горизонталі; політичні відносини; міжнародні відносини; використання засобів масової інформації; фінансові та економічні відносини.

До функцій PR-структур відносять: контроль за думками і поведінкою громадськості; реагування на громадську думку; досягнення взаємовигідних відносин; прогнозування наслідків PR-кампанії.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Теоретичні питання, винесені на додаткове фахове вступне випробування в усній формі, охоплюють змістовні модулі з нормативних дисциплін, винесених на фахове вступне випробування. Максимальна кількість балів, яка може бути отримана за відповідь на теоретичні питання, становить **100 балів (максимально по 35 балів за правильну відповідь на 1 і 2 теоретичне питання, і 30 балів за 3 практичне завдання)**. Оцінювання усної відповіді абітурієнта на теоретичні питання здійснюється за загальними критеріями, відображеними в таблиці.

Рівень виконання завдання	Сума набраних балів
Абітурієнт виявив глибоке і всебічне знання програмового матеріалу, повністю володіє економічними термінами, вміє пов'язувати теоретичний матеріал з практикою, під час відповіді подав розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми; навів повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних та маркетингових категорій та законів; самостійно зробив логічні висновки і узагальнення; продемонстрував здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на дане питання.	100
Абітурієнт виявив повні знання програмового матеріалу, засвоїв основну і знайомий з додатковою літературою, вільно оперує термінами, під час відповіді допустив неточності, які може виправити або при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені помилки під час визначення окремих понять чи теоретичних концепцій у галузі міжнародних відносин.	75
Абітурієнт виявив знання основного програмового матеріалу, володіє політичними термінами, відповів на питання по-суті, але під час відповіді допустив помилки або висновки, зроблені під час відповіді, не відповідають правильним чи загально визнаним.	50
Характер відповіді дає підставу стверджувати, що абітурієнт, який складає фахове вступне випробування, неправильно зрозумів зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповів на нього по-суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді.	0

Форма проведення додаткового вступного випробування – письмова. Результати складання фахового вступного випробування оцінюються за **100-бальною шкалою** і вносяться в протокол засідання атестаційної комісії.

Для проведення тестової перевірки знань використовуються тестові завдання закритої форми з запропонованими відповідями, з яких вибирають правильні з одиничним вибором (чотири відповіді, тільки одна з яких є правильною) та двома і більше варіантами відповіді. Тести забезпечують пропорційне представництво всіх визначених дисциплін та різноманітних змістовних модулів зі складу кожної з цих дисциплін.

Оцінювання ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки студентів відповідно до об'єктивних критеріїв. Оцінювання відповідей на екзаменаційні питання відбувається за 100 бальною шкалою згідно наведеної нижче таблиці.

Питання	I рівень Складності	II рівень складності
Максимальна кількість		

балів за виконані тестові завдання	40 (20 завдань по 2 бали)	60 (20 завдань по 3 бали)
Загальна сума балів	100 балів	

ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА / РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА /

Рекомендована література до курсу «Країнознавство»

1. Аксинас Яннис И., Добровольский О. Непокоренная Эллада.- М., 1971.
2. Аксинас Яннис И., Добровольский О. Непокоренная Эллада.- М., 1971.
3. Алабин А.М. Роль государства в развитии сектора малых промышленных предприятиях Италии. // Вестник Моск. ун-та. Серия VI. Экономика. - 1996.-№2.
4. Александров В.В. Новейшая история стран Европы и Америки (1945-1986 гг.). М., 1988.
5. Александров В.В. Новейшая история стран Европы и Америки (1945-1986 гг.). М., 1988.
6. Александров В.В. Новейшая история стран Европы и Америки, 1918-1945.- М.: Высш. шк., 1986.- С.2001-215.
7. Алонс Мок. Взгляд из Вены // МЖ.- 1989.- №1.
8. Амвросова М.Н. Ариканская политика Скандинавских государств.- М., 1987.
9. Англия. Ежеквартальный журнал о сегодняшней жизни в Великобритании. Лондон. Выходите 1970 г.
10. Андреев С.С., Бабышев И.В. Италия, 1991,
11. Антон Боблер. Нейтралы и неприсоединившиеся в новой структуре европейской безопасности // МЖ.- 1992.- №2.
12. Антохина-Московиченко. Шарль де Голль и Советский Союз.- М., 1992.- Рец. НиНИ.- 1992.- №1.
13. Арбатова Н.К. Внешняя политика Италии.- М., 1984.
14. Арзаканян М.У. Де Голль и голлисты на пути к власти.- М., 1990.
15. Ахтамзян А.А. Объединение Германии или аншлюс ГДР к ФРГ.- М., 1994.
16. Бабушев Л.С. Природный газ в экономике Италии // МЭ и МО.-1996.- №3.
17. Березная Н.А., Долгоруков А.П., Дроздов Н.У. Великобритания. М., Международные отношения, 1990- 158 с.
18. Бирюков И.Д. Ольстер: Кризис британской империалистической политики. 1964-1984.- М., 1983.
19. Бирюков И.Д. Ольстер: Кризис британской империалистической политики. 1964-984.- М., 1983.
20. Бирюлев В. Франция: от оживления к подъему // МЭ и МО, 1996, №4, с. 134-140.
21. Борисов Ю.В., Нарочницкая Е.А. Франция в блоковой системе Европы. 1960-1980 гг.- М., 1993.
22. Бродель Ф. Что такое Франция? М., 1994.
23. Букалов А. Левые у власти (Италия) // Новое время.- 1996.- №22.
24. Бунин И.М. Социалисты и общественно-политическая борьба во Франции. 80-е годы.- М., 1989.
25. Бураков Ю.В., Кипаренко Г.М., Мовчан С.П., Мороз Ю.М. Новітня історія (1945-1996 рр.) Підручник для 11 класу середньої школи.- Львів:"Студія", 1996.
26. Васильев Г.В. Зеленое и оранжевое. Ирландские репортажи.- М., 1981.
27. Великобритания: социально-экономичны наслідки "тетчеризму".- К, 1988 - 17 с.
28. Видясова Л. Тревоги и надежды Греции // МЖ.- 1985.- №7.
29. Виноградов В.Н. Размышления о румынской истории (заметки на полях) // Всемирная история.- 1993.- №8.
30. Віднянський С.В., Дрібниця В.О. Всесвітня історія. 4.2 (з 1939 р.).- К., 2000.- С.6-14;

- 34-48; 190-192.
31. ВірикаЛ.А. Зустріч з Іспанією.- К., 1986.
 32. Власенко В. Україна-Греція: по висхідній. Урядовий кур"єр, 1997, 18 грудня.
 33. Волков А. Масштабы и пределы социальной политики северных стран // МЭиМО.- 1994.- №11.
 34. Волков А. Экономика северных стран Европы на исходе XX ст. // МЭ и МО.- 1994.- №8-9.
 35. Восточная Европа между Гитлером и Сталиным. 1939-1941 г.г. - М.: Изд-во "Индрик", 1999.- С.201-204.
 36. Всемирная история: В 24 т.- Минск, 1996. - Т.7-8; 17, 18, 19.
 37. Всемирная история: Вторая мировая война.- Мн.- М., 2000.- Т.23.- С.185-193.
 38. Всемирная история: итоги Второй мировой войны, - Мн. - М., 2000.- Т.24.- С.203-220.
 39. Всемирная история: итоги Первой мировой войны, - Мн. - М., 2000.- Т.19.- С.124-135.
 40. Всемирная история: Итоги Первой мировой войны.- Мн.- М., 2000.- Т.22.- С.56-70.
 41. Всемирная история: Канун Второй мировой войны.- Мн.- М., 2000.- Т.22.- С.35-46.
 42. Гайдук В. Италия. Серьезный собеседник в Европе // МК.- 1996.- №11-12.
 43. Галкина Т.А., Красовская Н.А. Италия.- М., 1985.
 44. Гасратян К. В Великобритании подъем продолжается // МэиМО, 1996, №3, с.73-77.
 45. Горина Л.В. Социально-экономические отношения во Втором Болгарском царстве.- М., 1972.- С.38-52.
 46. Грибин И.П. Трагедия Ольстера.- М., 1983.
 47. Д-р АКаппелер, АГревель. Факти про Німеччину/Пер, з нім. - Франкфурт-на-Майні: Societats-Verlag, 1993.
 48. Дагилевич И.В. Социалистические партии Испании и Португалии. Опыт сравнительного анализа.- М., 1984.
 49. Де Голль Ш. Мемуары надежд. Обновление. 1958-1962 гг.- М., 1993.- Рец. НиНИ.- 1994.-№4-5.
 50. Де Пеа Лиэм Расколотный Ольстер (Пер. с англ.).- М., 1974.
 51. Дейвіс Норман. Європа: Історія / Пер. з англ. П.гаращук, О.Коваленко.- К.: Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2001.
 52. Дейвіс Норман. Європа: Історія.- К.: Основа, 2000.- С. 975-984.
 53. Дзурдзелo Антония. Итальянский вариант// МЖ.- 1990.- №3.
 54. Дрібниця В.О., Рубльов О.С. Всесвітня історія. 4.1 (1914-1939).- К., 2000.- С.93-95.
 55. Дрібниця В.О., Рубльов О.С. Всесвітня історія. Новітня історія. Частина перша (1914-1939 роки).- К., 2000.- С.90-97.
 56. Дрібниця В.О., Рубльов О.С. Всесвітня історія. Частина перша (1914-1939 р.р.).- К.: Фаренгуйт, 2000.- С.82-90.
 57. Дубинин Ю.В. На дипломатической работе в Париже. 1963-1966. Воспоминания // НиНИ.- 1996.- №2.
 58. Дускас Петрос. В Греции есть все для хорошего партнерства // МЖ.- 1989.- №7.
 59. Евстигнеев В.П. Испания: основные направления внешней политики.- М., 1982.
 60. Економіка зарубіжних країн. Підручник.- К., 1996.
 61. Ермаков В.Т., Поляковский В.В. Перекрестки португальской революции.- М., 1978.
 62. Етнічний довідник. Етнічні меншини в Україні. К., 1996.
 63. Етнічний довідник. Етнічні меншини в Україні. К., 1996.
 64. Жабокрицкий В.А. Болгария во время Балканских войн. 1912-1913 г.г.- К., 1961.- С.24-38.
 65. Жигалев Н.Н. Современная история Великобритании (1945-1975).- М., 1976.
 66. Жискер д'Естен, Валери. Власть и жизнь.- М., 1990.
 67. Завельэва Г. Италия на пути глубоких перемен // МЭиМО.- 1995.- №1.
 68. Зайцев Б.П., Чувпило А.А. Из истории символов государственного суверенитета Болгарии // Болгарский ежегодник.- Харьков, 1994.- Т.І.
 69. Зам"ятин Л. Тетчеризм // МЖ.- 1989.- №7.

70. Звіт про світовий розвиток. Важке завдання розвитку. К., 1994.
71. Звіт про світовий розвиток. Важке завдання розвитку. К., 1994.
72. Зороалас Стеврос. Неофашизм в Герии (1967-1947). Соціально-економічний аналіз і висновки / Пер. с грец.- М., 1981.
73. Иванов Р. Мафия, Сицилия, США, далее везде // МН.- 1993.- №1-3, 7, 9.
74. Информационно-аналитический справочник "Страны мира" подготовлен ЦРУ (для нужд США).
75. Ирландия - остров мятежный.- М., 1965.
76. Ирландия - остров мятежный.- М., 1965.
77. Исламов Т.В. По поводу реакции в Румынии на книгу "Трансильванский вопрос. Венгеро-румынский территориальный спор с СРСР 1940 -1946 г.г. Документы." // НиНИ.- 2000.- №6.- С. 166-173.
78. Испания. 1918-1972 гг.-М., 1975.
79. История Болгарии: В 2 т.- М., 1979.- Т.2.- С. 109-124.
80. История Венгрии: В 3-х томах.-М., 1971-1972.-Т.2, 3.
81. История Ирландии.- М., 1980.
82. История Италии: ВЗ-хт.- М., 1970-1971.- Т.3.
83. История Румынии. 1918-1970.-М., 1971.-С.109-128.
84. История Франции: В 3-х т.- М., 1989.- Т.3.
85. История Швеции.-М., 1974.
86. Истратов В.Н. Лейбористы и национальные проблемы в Северной Ирландии, Шотландии, Уэльсе (конец 60-70-х гг.).- М., 1989.
87. Италия в трудах советских историков.- М., 1989.
88. Италия и Европа.- М., 1991.- Вып. 1,2.
89. Италия. Туристический справочник-путеводитель.- М., 1996.
90. Италия.-М., 1991.
91. Історія південних і західних слов'ян. К., 1987.- С.98-104.
92. Історія південних та західних слов'ян / За ред. проф. В.А.Жебокрицького, проф. І.С.Дзюбка, доц. АФ.Кізченка, доц. І.М.Гранчака.- К.: Вид-воКиївського університету, 1966.- С.273-286.
93. Історія сучасного світу. Навчальний посібник / Горбань Ю.А, Петровський В.В., Слюсаренко А.Г. та ін.- К.: Телепресінформ, 2001.
94. Історія сучасного світу. Навчальний посібник / Ю.А.Горбань, В.В.Петровський, А-Г.Слюсаренко та ін. - К.: Телепресінформ, 2001.- С.189-192.
95. Історія України та Всесвітня історія ХХ століття. Білети та відповіді. 11 клас // Авт.-упорядник Дрібниця В.О. - К.: 2001.
96. Кальвокоресси Г. Мировая политика после 1945 года: В 2-х Кн. 1 / Пер. с англ.- М.: Междунар. отношения, 2000.
97. Кан О.С. История Скандинавских стран.- М., 1980.
98. Карлсен А.В. Современная Дания.- М., 1981.
99. Келлог Ф. История Румынской истриографии.- Бейже - Рафальд.- 1990.- Рец. НиНИ.- 1992.- №5.
100. Кин Цицели. Итальянский ребус.- М., 1991.
101. Кирьякис Георгиос. гражданская война в Греции. 1946-1949.- М., 1975.
102. Ковалёв Я.В. Греция: реальности и перспективы,- М., 1983.
103. Коломиец Г.Н. Очерки новейшей истории Португалии.- М., 1965.
104. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні системи, світова політика.- К.: ФАДА, ЛТД, 2001.
105. Косев В.И. Русская политика в Болгарии, 1879-1886.- М., 1991. - С. 105-112.
106. Косев Д. Краткая история Болгарии. - София, 1963.- С.36-48.
107. Красиков А.А. Испания и мировая политика.- М., 1989.
108. Краснов В. ССР-Великобритания: Национальные интересы и перспективы взаимодействия // МЖ.- 1991.- №5.

109. Краткая история Болгарии: С древнейших времен до наших дней.- М., 1987.- С.88-94.
110. Краткая история Болгарии: С древнейших времен до наших дней.- М., 1960.- С. 11-96.
111. Краткая история Румынии с древнейших времен до наших дней.- М., 1987.- С.79-88.
112. Краткая история Чехословакии.- М., 1988.
113. Кредер А.А. Новейшая история. XX век. 4.1. (1918-1945). 2-е изд.- М., 1995.
114. Крылов С. Сотрудничество на Севере Европы // МЖ.- 1996.- №9.
115. Кудрин И.А. Испанцы у себя дома.- М., 1990.
116. Кузнецов В.А. Португалия: штыки розы.- М., 1976.
117. Лисовецкий Ю.П. Италия от фашизма к демократии.- М., 1990.
118. Марина В.В. Румуни Закарпаття: проблеми історії та етнокультурного розвитку. - Автореферат дис ... канд. іст.наук. - Ужгород, 1995.
119. Марына В.В. Чехословацко-советские отношения в дипломатических отношениях. 1939-1945 г.г // НиНИ.- 2000.- №4.- С. 144-151.
120. Международная энциклопедия "Страны и их объединения (география, история, религия, власть, экономика, социальная сфера)". Под науч. ред. проф. Севрука М.А. /
121. Мельников И.А. Республика в Альпах: Свет и тени.- М., 1988.
122. Миллер Л. Фермита: Впечатление о поездке в Италию // Новое время.- 1996.- №27.
123. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник / Л.Ф.Гайдуков, В.Г.Кремень, Л.В.Губерський та ін.- К.: Либідь, 2001.
124. Молчанов Н.Н. Генерал де Голль.- М., 1988.
125. Мустафин Алексей. Италия осталась без премьера // Киевские ведомости.- 1997.
126. Наринский М.М. Борьба классов и партий во Франции. 1944-1956.- М., 1983.
127. Наринский М.М. Сталин и Торез. 1944-1947. Новые материалы // НиНИ.- 1996.- №1.
128. Негоица П.А. Боль: италийские истории.- М., 1989.
129. Нидерхаузер Э. Краткая история Венгрии. С древнейших времен до наших дней.- М., 1981.- С. 105-138.
130. Німеччина // Економічна і соціальна географія світу,- К.: НВП "Картографія", 1998.
131. Німеччина про себе / Редактор-перекладач Дмитро Криворучко.- Friedrich Reinecke Verlag GmbH, видано на замовлення Установи з питань преси та інформації федерального уряду Німеччини.- Берлін: 1995.
132. О социально-экономическом положении СНГ в 1999 году и ожидаемых результатов развития в 2000 году / Экономика СНГ. Выпуск №2.- М.: исполком СНГ, 2000.- С.1 1-35.
133. Орлова М.Я. Ирландия в поисках путей независимого развития. 1945-1948.- М., 1973.
134. Остапенко Г.С. Британские консерваторы и деколонизация.- М., 1995.- Рец. НиНИ.- 1996.- №2.
135. Паниев Н.А. Греция после хунты.- М., 1979.
136. Перегудов С. Британский премьер в системе государственной власти // МэиМО.- 1996.- №5.
137. Петров. Ночь в Лисабоне. Очерки о новейшей истории Португалии.- М., 1990.
138. Пивовар С.Ф., Серіщев Я.М., Стельмах С.П. Всесвітня історія ХХ століття.- К.: Феміна, 1995.
139. Писарев Ю.А. Великие державы и Балканы накануне Первой мировой войны.- М., 1985.- С.39-45.
140. Писарец И.Г. Португалия. В поисках нового пути.- М., 1986.
141. Пожарская С.А. Генералисимус Франко и его время // НиНИ, -1990.- №6.
142. Пожарская С.А. Испания и США: внешняя политика и общество.- М., 1982.
143. Политический портрет Гру Харлем Брудтланд: премьер-министр Норвегии.- М., 1989.
144. Полякова Е.Ю. Ольстер: истоки трагедии.- М., 1982.
145. Попов В. Ее Королевское Величество // МЖ.-1990.- №3.
146. Попов В. Маргарет Тетчер: за час до отставки // МЖ.- 1991.- №6.
147. Попов Л.Б. Соотношение сил и политическая борьба в Италии (1976-1990 гг.).- М., 1990.
148. Пресняков В.Ю., Иванова Т.М., Николаева Н.Г. и др. Франция. М., 1996.

149. Проблемы внутри- и внешнеполитической истории Румынии нового и новейшего времени. - Кишинев, 1988.
150. Проблемы испанской истории.- М., 1992 (выдаются із 1975 р.).
151. Прусак М.М. Россия на рубеже: стратегия власти / В кн. "Реформы и провинции".-М.: Вече, 1999.-С. 10-35.
152. Путь в XXI век: стратегические проблемы и перспектива российской экономики // Д.С.Львов, рук. авт. коллектива.- М.: ОАО "Издательство "Экономика"", 1999.- С.8-42.
153. Рабочее движение Великобритании: национальные и расовые проблемы.- М., 1982.
154. Разин Е.А. История военного искусства: В 3 т.- М., 1957.- Т.2.- С. 32-48.
155. Раннефеодальные государства на Балканах. VI-XII в.в. - М., 1985.- С.86-93.
156. Рокард Мишель. Трудиться с душой.- М., 1990.
157. Российская Академия Наук, Институт всеобщей истории РАН. Новая и новейшая история // Козень Б.Д., Овчинников А.П. (Самара). Регионы и регионализм в странах Запада и России.- М.: "Наука", 2002.
158. Россия - 1999. Социально-демографическая ситуация / Под ред. Н.М.Римащевской.- М.: Изд-во "ИСЭПН", 2000.- С. 12-54.
159. Россия - 2015: оптимистический сценарий / Под ред. А.И. Абалкина.- М.: МВБ, 1999.
160. Руано З.Б Историческая наука в Испании //ВИ.- 1991.- №1.
161. Рыжков В.А. Британский лейборизм сегодня: теория и практика.- М., 1984.
162. Садовенко В.П. Франция на порозі XXI століття.- К., 1992.
163. Сафронов А.В. Ирландские репортажи с несколькими сюжетами.- М., 1976.
164. Северная Европа: проблемы истории. Сборник научных трудов,- М., 1995.
165. Северная Европа. Проблемы новейшей истории.- М., 1988.
166. Серебренников Р. Хуан Карлос I // Эхо планеты,- 1992.- №16.
167. Сироткин В.И. История Франции. Пятая Республика.- М, 1989.
168. Скандинавский сборник.- Таллин, 1990 (выходит з 1956 р.).
169. Скосирев В.А. В тени Большого Бена. Очерки об Англии 80-х годов.- М., 1986.
170. Славенко В.П. Очерки внешней политики Франции (1981-1986 гг.).- М., 1986.
171. Словник. Німецько-український. Українсько-німецький: Посібник для загальноосвітн, шк. та вищ. навч. закладів / Уклад.: З.О.Баранець та ін.- Ірпінь: Перун, 1994.- 640 с.
172. Смирнов В.П. Франция: страна, люди, традиции.- М., 1988.
173. Смирнова Н.Д. Греция в политике США и СССР. 1945-1947 гг. Новые архивные документы// Новая и новейшая история, 1997, №5
174. Смит Денис Мек. Муссолини.- М., 1995.
175. Сорокина В. Региональная политика Великобритании // МэиМо, 1996, №6, с. 136-139.
176. СССР- Италия. Страницы истории. 1917-1984. Документы и материалы,- М., 1985.
177. Старостина Я. Политическая культура Испании // Мэи МО.- 1994.- №2.
178. Степанов Н.М. Британский либерализм: этапы развития и течения // НиНИ.- 1996.- №4.
179. Страны мира: Краткий полит.-экон. справочник.- М.: Политздат, 1983.- С.3-18.
180. Страны мира. Информационно-аналитический спавочник ЦРУ (Центральное разведывательное Управление).- Екатеринбург: У-Фактория, 2001.-627с.
181. Страны мира. Информационно-аналитический справочник ЦРУ.- Екатеринбург: У-Фактория, 2001.- С.64-67.
182. Стратегический курс коалиции. Точки зрения греческих комунистов и их партнеров // Проблемы мира и социализма.- 1989.- №10.
183. Стратегический курс коалиции. Точки зрения греческих комунистов и их партнеров // Проблемы мира и социализма.- 1989.- №10.
184. Суханов В.И. "Революция гвоздик" в Португалии. Страницы истории.- М., 1983.
185. Тахненко Г. 50 лет назад заключен Мирный договор с Италией // МЖ.- 1996.- №10.
186. Тенденции развития региональных экономических объединений стран СНГ.- М.: Исполком СНГ, 2000.
187. Тенденции развития региональных экономических объединений стран СНГ.- М.:

- Исполком СНГ, 2000.- С.7-10.
188. Тенденции развития региональных экономических объединений стран СНГ.- М.: Исполком СНГ, 2000.- С.7-10.
189. Тортика А.А. Некоторые проблемы этнической истории и археологии протоболгар // Болгарский ежегодник.- София, 1996.- Т.2. Трибунский П.А. П.Н.Милуоув в Болгарии (1897-1899 г.г.) // НиНИ.- 2002.- №4. - С.170-183.
190. Тревоги и надежды // МЖ.- 1990.- №7.
191. Тревоги и надежды // МЖ.- 1990.- №7.
192. Трухановский В.Г. Антони Иден.- М., 1983.

Рекомендована література до курсу «Міжнародні відносини та світова політика»

1. Дипломатический словарь. В 3-х т. – М., 1984 – 1986.
2. Документы международных отношений и внешней политики СССР (1917-1945). Сост. Ахтамзян И.А. М.: МГИМО МИД РФ, 1996.
3. Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. – К., 1995.
4. История дипломатии. В 5-и тт. Т.3, 4. - М., 1965, 1975.
5. История XXI века: основные понятия. – М., 2004.
6. История международных отношений и внешней политики СССР. Под. ред. И.А. Кирилина, Г.В. Фокеева. В 3-х т. - М., 1986 – 1987.
7. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки. 1918 – 1945. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Вінниця, 2004.
8. Кальвакоресси П. Мировая политика. 1945 – 2000. В 2-х кн. – М., 2003.
9. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття (навчальний посібник).- К.: Школяр, 1999.
9. Лундестад Г. Восток, Запад, Север, Юг. 1945 – 1996. – М., 2002.
10. Международные отношения после второй мировой войны. Глав. ред. Н.Н. Иноземцев. В 3-х т., М., 1962 – 1965.
11. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті роки). В.А. Мандола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін. – К., 1999.
12. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 – 2000 роки). Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. – К., 2001.
13. Мир между войнами. Избранные документы по истории международных отношений 10-40-х гг. - М., 1996.
14. Наринский М.М. История международных отношений. 1945-1975: Учебное пособие. – М., 2004.
15. Новейшая история стран Европы и Америки. XX век: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений: В2 ч. / Под ред. А.М. Родригеса и М.В. Пономарева. - М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. - ч.1:1900-1945. – с. 38-54.
16. Пономарев М.В, Смирнова С.Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки: Практическое пособие: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений: В 3 ч. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – ч.2: Европейская индустриальная цивилизация в XIX в. и «Закат Европы». – с. 105-171.
17. Протопопов А.С. Козьменко В.М. Елманова Н.С. История международных отношений и внешняя политика России. 1648-2000. – ч. IV – гл. 1-2. – М., 2001.
18. Ревякин А.В. История международных отношений в Новое время: Учебное пособие.- М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2004. – с. 181-200.
19. Українська дипломатична енциклопедія: У двох томах. – К., 2004.
20. Современные международные отношения. Под. ред. А.В. Торкунова. – М., 2001.
21. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917 –1945 рр. - К.: Либідь, 1997.
22. Язьков Е.Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время: 1918-1945. М., 1998.

23. Виноградов В.Н. Об участии Румынии в Первой мировой войне// Вопросы истории. – 1982. - №8.
24. Виноградов К.Б. Дэвид Ллойд Джордж. - М., 1970.
25. Гобсбаум Ерік. Вік екстремізму. Коротка історія ХХ віку. 1914-1991. – К., 2001.
26. Говард М. Війна в європейській історії: Пер.: з англ. А.В.Яковини. – К., 2000.
27. Готлиб В.В. Тайная дипломатия во время первой мировой войны. – М., 1960.
28. Гренвилл Дж. История XX века. Люди. События. Факты / Пер. с англ. О.Суворов. – М., 1999.
29. Документы международных отношений и внешней политики СССР (1917-1945). Сост. Ахтамзян И.А. М.: МГИМО МИД РФ, 1996.
30. Зонова Т.В. Современная модель дипломатии: Истоки становления и перспективы развития. – М. 2003.
31. История дипломатии. В 5-и тт. Т.3, 4. - М., 1965, 1975.
32. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття (навчальний посібник).- К., 1999.
33. Мир между войнами. Избранные документы по истории международных отношений 10-40-х гг. М., 1996.
34. Мировое политическое развитие: век XX. - М., 1995.
35. Новейшая история стран Европы и Америки. XX век: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений: В2 ч. / Под ред. А.М. Родригеса и М.В. Пономарева. - М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. - ч.1:1900-1945. – с. 8-37.
36. Первая мировая война международные отношения. – СПб., 1995.
37. Первая мировая война и проблемы политического переустройства в Центральной Европе. – М., 1991.
38. Первая мировая война. Пролог XX века. – М., 1998.
39. Писарев Ю.А. Германо-австрийские планы на Балканах в годы Первой мировой войны// Новая и новейшая история. – 1973. - №2.
40. Писарев Ю.А. Сараевское убийство 28 июня 1914г.// Новая и новейшая история. – 1970. - №5.
41. Первая мировая война 1914-1918. – М., 1968.
42. Первая мировая война: дискуссионные проблемы истории. – М., 1994.
43. Прицкер Д.П. Жорж Клемансо. - М., 1983.
44. Первая мировая война и ее воздействие на историю XX века// Новая и новейшая история. – 1994. - №4/5
45. Протопопов А.С. Козьменко В.М. Елманова Н.С. История международных отношений и внешняя политика России. 1648-2000. – ч. IV – гл. 1-2. – М., 2001.
46. Ревякин А.В. История международных отношений в Новое время: Учебное пособие. – М., 2004. – с. 181-200.
47. Фісанов В.П. Програме суперництво (США та Австро-Угорщина у Центральній Європі в роки Першої світової війни). – Чернівці, 1999.
48. Шацилло В.К. Первая мировая война 1914-1918. Факты. Документы. – М., 2003.
49. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917 –1945 рр. - К., 1997.

Рекомендована література до курсу «Теорія міжнародних відносин»

1. Аналитические методы в исследовании международных отношений. - М., 1982.
2. Барановский В.Г. Политическая интеграция в Западной Европе. - М., 1984.
3. Блищенко И.П., Солнцева М.М. Мировая политика и международное право. - М., 1991.
4. Бурлацкий Ф.М., Галкин А.А. Социология. Политика. Международные отношения. - М., 1974.
5. Введение в социологию международных отношений. - М., 1992.
6. Взаимосвязь и взаимовлияние внутренней и внешней политики. - М., 1982.
7. Геополитика: теория и практика. Сборник статей под ред. Позднякова Э.А. - М., 1994.

8. Гришин А.В., Никольский Н.И. Системный анализ международных отношений. - М., 1982.
9. Дольникова Р.Н. Методология и методика прогнозирования внешней политики неосоциалистических государств. Опыт системной организации понятий. - М., 1986.
10. Дружинин В.В., Конторов АС., Конторов М.Д. Введение в теорию конфликта. - М., 1988.
11. Ермоленко Д.В. Социология и проблемы международных отношений. - М., 1977.
12. Жирар М. Индивиды в международной политике. - М. 1996.
13. Косолапов Н. Теория международных отношений // Мировая экономика и международные отношения. – М., 1998.-№№ 2-7.- 1999. - №№7-12.-2000. - №1.
14. Косолапов Н.А. Социальная психология и международные отношения. - М., 1983.
15. Кукулка Ю. Проблемы теории международных отношений. - М., 1980.
16. Макарычев А. Система внешнеполитического планирования и анализа: опыт США 70-90-х годов. // МЗМО. 1994. №12.
17. Мартыненко П.Ф. Социология международных отношений. - К., 1969.
18. Мировая политика и международные отношения в 90-е годы: взгляды американских и французских исследователей. - М., 2001.
19. Морозов Г.И. Международные организации: некоторые вопросы теории. 2.-е, доп. изд. - М., 1974.
20. Морозов Г.И. Мировое сообщество: утопия или реальность?. - М., 1987.
21. Морозов Г.И. Международное право и международные отношения. (Проблемы взаимосвязи). - М., 1997.
22. Мурадян З.А. Буржуазные теории международных отношений. - М., 1988.
23. Основы теории международных отношений. - Под ред. Антюхин-Московченко В.И., Злобина Н.А., Хрусталева М.А. - М., 1980.
24. Петровский В.Ф. Американская внешнеполитическая мысль. -М., 1976.
25. Поздняков Э.А. Внешнеполитическая деятельность и межгосударственные отношения. - М., 1986.
26. Поздняков З.А. Системный подход и международные отношения. - М., 1976.
27. Система, структура и процесс развития современных международных отношений: Отв. ред. В.И. Гантман. - М.,1984.
28. Системный подход: анализ и прогнозирование международных отношений. - Сб.трудов. - М.,1991.
29. Современные буржуазные теории международных отношений. - М., 1976.
30. Социология международных отношений. Под ред. Цыганкова П.А. - М., 1998.
31. Система, структура и процесс развития современных международных отношений: Отв. ред. В.И. Гантман. - М.,1984.
32. Теория международных отношений. - М., 2001.-№.10
33. Тюлин Б.Г. Внешнеполитическая мысль современной Франции. - М., 1988.
34. Хонин В.Н. Объект международно-правового регулирования. - К., 1974.
35. Хрустапев М.А. Основы теории внешней политики государств. - М., 1984.
36. Хрусталева М.А. Системное моделирование международных отношений. - М., 1987.
37. Хрусталева М.А. Системное моделирование международных отношений. -М., 1988.
38. Хрусталева М.А. Теория политики и политический анализ. - М., 1991.
39. Цыганков П.А. Теория международных отношений. - М.,2003
40. Цыганков П.А. Международные отношения. - М., 1996.
41. Шейдина И.Л. Невоенные факторы силы во внешней политики США. - М., 1984.
42. Шепелев М.А. Теорія міжнародних відносин . – К.,2004.

Рекомендована література до курсу «Дипломатичний протокол та етикет»

1. Борунков А.Ф. Дипломатический протокол России. – М., 2000.
2. Вівчарик М. М., Панченко П. П., Жмихова В. І. Українська нація: шлях до самовизначення. – К., 2001.

3. Воссоединение Украины с Россией: Документы и материалы: В 3 т. – М., 1953. – Т. 3.
4. История дипломатии: В 3 т. – М., 1959– 1965.
5. Історичні постаті України: Історичні нариси. – Одеса, 1993.
6. Крип'якевич І. П. Богдан Хмельницький. – 2-ге вид. – Л., 1990.
7. Кулик О., Сардачук П. Елементи дипломатичного протоколу і дипломатичної практики в історії України. – Л., 2000.
8. Макота М., Трохимчук С. Українська дипломатія у ХХ столітті. – Л., 1998.
9. Наливайко Д. Очіма Заходу. Рецепція України в Західній Європі ХІ-ХVІІІ століть. – К., 1998.
10. Нариси з історії дипломатії України/ Під ред. В.А.Смолія. – К.: Альтернативи, 2001.
11. Сагайдак О.П. Дипломатичний протокол та етикет: Навч. посібник. -К.: Знання, 2005.
12. Сергійчук В. Армія Богдана Хмельницького. – К., 1996.
13. Сергійчук В. Неусвідомлення України. Ставлення світу до української державності: погляд у 1917-1921 роки з аналізом сьогодення. – Л.: Свічадо, 2002.
14. Шульгин О. Без території. Ідеологія та чин Уряду УНР на чужині. – К., 1998.
15. De Callieres F. The Art of Diplomacy. – New York; London, 1983.
16. Harr J.E. The Professional Diplomat. – New York; 1969.
17. Walton A. Diplomacy. The Dialogue between States. – London, 1984.
18. Венская конвенция о дипломатических сношениях 1961г.: Международное право в документах. – М.: Юридическая литература, 1982.
19. Сагайдак О.П. Дипломатичний протокол та етикет: Навч. посібник. -2 видання. -К.: Знання, 2006.
20. Семенов В. Л. Практика дипломатического протокола и этикета. – М., 2002.
21. Україна дипломатична. – 2000: Науковий щорічник. – К., 2000. – Вип. 1.
22. Україна дипломатична – 2001: Науковий щорічник. – К., 2002. – Вип. 2.
23. Камбон Ж. Дипломат. – К., 1997.
24. Майский И. Воспоминания советского посла: Кн.2. Мир или война. – М, 1964.
25. Гуменюк Б.І. Основи дипломатичної та консульської служби. –К., 1998.
26. Сагайдак О.П. Дипломатичний протокол та етикет: Навч. посібник. -2 видання. -К.: Знання, 2006.
27. Сардачук П.Д., Кулик О.П. Дипломатичне представництво: організація і форми роботи: Навч. посібник. –К.: Україна, 2001.
28. Афанасьєв І. Діловий етикет. –К.: Альтерпрес», 2000.
29. De Callieres F. The Art of Diplomacy. – New York; London, 1983.
30. Harr J.E. The Professional Diplomat. – New York; 1969.
31. Walton A. Diplomacy. The Dialogue between States. – London, 1984.
32. Афанасьєв І. Діловий етикет. – К.: Альтерпрес, 1998.
33. Борунков А. Дипломатический протокол России. – М., 2000.
34. Ковалев А. Азбука дипломатии. – М., 1993.
35. Попов В. И. Современная дипломатия: Теория и практика: Курс лекций. – Часть 1: Дипломатия, наука и искусство. – М.: Научная книга, 2000.
36. Резніченко В., Михно І. Довідник-практикум офіційного, дипломатичного, ділового протоколу та етикету. – К.: Рідна мова, 2003.

Рекомендована література курсу «Міжнародна інформація»

1. Європа та глобальне інформаційне суспільство. Рекомендації Європейської Ради ЄС. Брюссель, 26 травня 1994 р. // Макаренко Є.А. Європейська інформаційна політика. - К., 2000.- С.305-336.
2. Європейський шлях до інформаційного суспільства. План дій Брюссель, 19 липня 1994 р. // Макаренко Є.А. Європейська інформаційна політика. - К., 2000. - С.336-350.

3. Бангемман Мартін Інформаційне суспільство – досягнення Європейської Комісії та план дій „великої сімки” // Є.А.Макаренко Європейська інформаційна політика. - К.,2000. - С.350-358.
4. Макаренко Є.А.Європейська інформаційна політика. - К.,2000.
5. Почепцов Г.Г.,Чукот С.А. Інформаційна політика. - Київ: „Знання”, 2006.
6. Закон України "Про інформацію" // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1992. - № 48. - Ст. 650 (Вводиться в дію Постановою ВР №2658-12 від 02.10.92 // ВВР. - 1992. - №48. - Ст. 651.
7. Закон України "Про внесення змін до деяких законів України за результатами парламентських слухань "Проблеми інформаційної діяльності, свободи слова, дотримання законності та стан інформаційної безпеки України" // ВВР. -2002. - № 2. - Ст. 5.
8. Закон України "Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення" // Відомості Верховної Ради. - 1997. - № 48. - Ст. 296 (Зі змінами, внесеними згідно із Законами № 134-ХІУ, № 762-ІУ (762-15) від 15.05.2003 // ВВР.- 2003. - № 30. - Ст. 247.
9. Указ Президента України "Про підготовку пропозицій щодо забезпечення гласності та відкритості діяльності органів державної влади" від 17 травня 2001 р., № 325/2001.
10. Указ Президента України "Про деякі заходи щодо захисту державних інформаційних ресурсів у мережах передачі даних" від 24 вересня 2001 р. № 891/2001.
11. Указ Президента "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 31 жовтня 2001 року "Про заходи щодо вдосконалення державної інформаційної політики та забезпечення інформаційної безпеки України" від 6 грудня 2001 р. №1193/2001.
12. Указ Президента України "Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади" від 01 серпня 2002 р., № 683/2002.
13. Указ Президента України "Про Раду з питань інформаційної політики при Президентові України". Із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 09 вересня 2002 р. № 812/2002.
14. Положення про Раду з питань інформаційної політики при Президентові України. Затверджено Указом Президента України від 3 квітня 2001 р. № 230/2001.
15. Положення про Державний комітет телебачення і радіомовлення України. Затверджено Указом Президента України від 27 серпня 2003 р. № 920/2003.
16. Положення про Державний комітет зв'язку та інформатизації України. Затверджено Указом Президента України від 3 червня 1999 р. № 601/99.
17. Положення про Головне управління інформаційної політики Адміністрації Президента України. Затверджено розпорядженням Глави Адміністрації Президента України від 7 жовтня 2002 р. № 60.
18. Концепция государственной информационной политики. Государственная Дума Российской Федерации. [http:// www.iis.ru/library/sip/](http://www.iis.ru/library/sip/)
19. Концепція національної інформаційної політики України. [http:// www.sciptrb.gov.ua/](http://www.sciptrb.gov.ua/)
20. Расторгуев СП. Информационная война. — М. 1998. — С. 143.